Poštnina plačana v gotovini.

Cena 25.— lir

Spediz. in abb. post. I. gr.

DEMOKRACIJA

Uredništvo: Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 3-62-75
Uprava: Trst, ulica S. Anastasio 1 - c - tel. 2-30-39
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzutta 18-I.
CENA: posamezna številka L 25 — Naročnina: mesečno L 100, letno L 1.200 — Za inozemstvo: mesečno L 170, letno L 2.000 — Poštni čekovni račun: Trst štev. 11-7223.

Leto XI. - Štev. 12

Trst - Gorica, 22. marca 1957

Izhaja vsak petek

Slovenske šole in manjšinske pravice

Za vprašanje posebnih šol za Slovence, ki živé na ozemlju republike Italije, za njihovo sedanjo, še bolj pa bodočo ureditev se poleg poklicanih uradov ne zanimajo samo slovenske, temveč tudi italijanske stranke, politična, nacionalna in iredentistična gibanja ter društva. Prav je, da se v demokratični sredini vse pretehta, da vsakdo pove svojo misel, kajti le tako se lahko pride do sporazumne rešitve. Vendar je pri tem potrebno eno: da vsakdo iskreno stremi k pošteni ureditvi, ki naj zadovolji obe prizadeti skupnosti. V tem primeru sta to italijanska večina in slovenska manjšina. Tako delikatna zadeva, kot je prav manjšinsko šolstvo, mora imeti take organizacijske in življenjske pogoje, da se manjšina, ki ga uporablja v okviru lojalnosti in zvestobe do Republike, ne bo čutila niti najmanj ogrožena in zapostavljena. O tem menda ne more biti dvoma, kajti samo zadovoljni državljani, katerim niso kratene osnovne človečanske pravice, so lahko tvorni činitelji države. Kakor velja to za večinski narod, tako velja za manjšine, posebno še, če živijo ob meji.

To je torej cilj, proti kateremu bi morali, vsaj po našem skromnem mišljenju, stremeti vsi, ki se udeležujejo debate o ureditvi slovenskega šolstva v Italiji ter se obenem zavedajo svojih državljanskih in širših človečanskih dolžnosti. Z grenkobo v srcu pa moramo ugotoviti, da je to šolsko vprašanje imelo tudi odmeve, ki zapuščajo v srcu, ki jih sliši, kaj grenak priokus.

Pustimo zaenkrat ob strani dejstvo, da je prosvetno ministrstvo predložilo vladi zakonski osnutek, ki vsebuje v bistvu ista določila, kakor jih je vseboval prvi koncept, za katera je lani sam minister Rossi dejal, da jih nikdar ne bo odobril, Čeprav majhno, vendar glede tega še obstoja upanje, da se bo dalo kaj popraviti, da bodo vsaj najbolj boleči predpisi nadomeščeni z drugimi, primernejšimi in z demokratičnim družabnim redom skladnejšimi postopki. Težko je sicer reči, kdo in koliko, toda nekaj vidnih osebnosti in tudi precej vplivnih političnih voditeljev je priznalo, da so slovenski ugovori proti prvotnemu osnutku v osnovi pravilni. Obljubili so tudi, da se bodo zavzeli, da se jih primerno spremeni.

Slovensko zavzemanje za zadovoljujočo rešitev vprašanja slovenskega šolstva seveda ni ostalo prikrito. O tem se je vendar precej govorilo in pisalo in vedeli smo, da bodo z ene ali druge strani sprožene protiakcije vseh, ki mislijo, da je v manjšinskih vprašanjih še vedno pravilna in na mestu samo takšna ureditev, ki pritisne manjšino neusmiljeno k tlom, ki da manjšini v vsakem trenutku čutiti, da je skupek državljanov drugega razreda, na katere se iz principa gleda s sumom in se jih prizna za enakovredne, samo če se odrečejo narodnostni skupnosti, iz katere izhajajo ter ji po krvi pripadajo. Presenetljivo je, koliko je še takih vitezov preteklosti, ki ne iščejo sodelovanja in sožitja s poštenimi in načelnimi sodržavljani, pa čeprav imajo drug materin jezik, temveč so jim ljubši vsaj etično prav gotovo ne enakovredni renegati. Tem seveda ne more biti prav, da bi slovensko šolstvo dobilo takšno ureditev, ki bi ne pospeševala narodnega odpadništva. Zato smo vedeli, da se bodo oglasili, čeprav bi vsaj za nekatere od njih bilo priporočljivejše, da molčijo; tako bi vsaj narekovala šola preteklosti, pri drugih pa resnični interes tistih, katere hočejo zastopati.

Med slednje spadajo prav gotovo združenja, kot so Movimento Istriano Revisionista, Associazione Nazionale Venezia Giulia e Dalmazia in Unione degli Istriani, katerih predstavniki so se pretekli teden zbrali v Gorici in so razpravljali o slovenskem šolstvu. Namesto da bi kot ljudje, ki so vsaj po duhu blizu italijanski manjšini v Jugoslaviji, zahtevali širokogrudno ureditev manjšinskega šolstva v Italiji, tako da bi se Italija lahko sklicevala nanj pri svojih pritožbah, ki bi jih imela glede ureditve tega vprašanja v Jugoslaviji, so delegati omenjenih združenj soglasno odobrili sklep, s katerim se od vlade zahteva, »naj se ne ukloni pritisku tistih političnih krogov, ki bi bili pripravljeni dati slovenski šoli v Italiji dejansko in pravno priznano avtonomijo, to tudi zaradi tega, ker bi takšen ukrep bil odkrito protiustaven.«

Niso nam sicer znane podrobnosti goriškega sklepa in poziva treh italijanskih revizionističnih združenj, toda če je tudi ostali tekst prežet s podobnimi mislimi kot nekaj vrstic, katere je o tem objavil tržaški »Piccolo«, potem je treba že ugotoviti, da je nacionalistična slepota šla tako daleč, da so revizionisti gladko pripravljeni tvegati našim enake življenjske koristi svojih sonarodnjakov na jugoslovanski strani meje, samo da bi se slovenska manjšina v mejah Italije ne čutila zares enakopravno, neogroženo in zadovoljno. Res čudovita logika in neverjetno dalekovidno stremljenje!

Negotovosti na Srednjem vzhodu

Sovjetske potuhe vzpodbujajo Naserjevo oblastnost in ogražajo mir

Napetost med Izraelom in Egiptom ni popustila. Grozeči oblaki, zbrani nad Sinajskim polotokom in Suezom še vedno zakrivajo Bližnji vzhod. Egipčani niso spremenili svojega načrta, niti niso popustili v svojih zahtevah. V Gazo je prišel egiptovski general Latif ter je prevzel civilno upravo na tamkajšnjem področju, ki so ga po odhodu Izraelcev zasedle varnostne sile Združenih narodov. Naser zahteva, da je treba spet vzpostaviti vse tako, kot je bilo pred napadom na Egipt. Ohrabren v dosedanjo ameriško popustljivostjo hoče spremeniti svoj vojaški poraz v popolno zmago.

V velikih težavah je seveda izraelski predsednik vlade, Ben Gurion, ki je ukazal umik izraelskih sil v upanju, da izpraznjena področja ne bodo zasedli Egipčani, temveč sile Združenih narodov. Izraelci trdijo, da pomeni zasedba Gaze po Egipčanih ob pasivnosti Združenih narodov kršitev jamstev, ki jih je dobil Izrael zato, da je izpraznil sporno ozemlje. Zdaj pa trdi Naser, da Gaze ne bo več zapustil, noče se izjasniti glede svobodne plovbe izraelskih ladij skozi Sueški prekop, prostost plovbe po Akabskem zalivu pa je poleg Egipčanov spravil v nevarnost še Ibn Saud. Tudi ta je namreč dejal, da se tega zaliva ne more smatrati za vsem dostopen del morja. Tako morajo Izraelci, v kolikor bi hoteli uporabljati svojo edino luko, ki jo imajo ob Rdečem morju, računati z dvema, ne pa samo z enim nasprotnikom.

Položaj je slabši kot pa je bil pred začetkom lanskega nastopa proti Egiptu. Združene države, ki se zavedajo svoje velike odgovornosti, skušajo seveda pridobiti na času in zadržujejo Izraelce pred ponovno uporabo sile. Ameriški veleposlanik je interveniral v Tel Avivu in je zavrnil izraelsko trditev, po kateri naj bi Združene države sprejele moralno obveznost, da bo področje Gaze pripadlo Izraelu. Veleposlanik je celo zanikal, da bi se bila washingtonska vlada obvezala, da bi se Egipčani ne vrnili v Gazo.

Da razčisti vsa ta vprašanja je izraelski zunanji minister, gospa Golda Meir, odpotoval v Združene države, kjer je imel v ponedeljek že prvi sestanek z ameriškim zunanjim ministrom Dullesom. Pot jo je vodila skozi Pariz, kjer je govorila s francoskim ministrskim predsednikom Molletom, kateremu je izrekla veliko hvaležnost za dosledno francosko zadržanje in prijateljstvo. V Združenih državah pa hoče gospa Golda Meir, po lastni izjavi, doseči poravnanje »častnega dolga«, ki naj bi ga napram Izraelu prevzele Združene države ob priliki pregovarjanj za umik izraelskih čet s Sinajskega polotoka.

Pri pogajanjih, ki so še vedno v teku, zahtevajo Izraelci, naj Združene države brzdajo Egipčane, kajti sicer bo na Bližnjem vzhodu izbruhnila nova vojna. Pri tem vztrajajo pri mnenju, da Egipčani ne bi smeli zasesti Gaze in da bi Akabski zaliv moral biti proglašen za mednarodno vodno pot. Izraelce podpira pri tem zavzemanju velik del svetovnega časopisja, posebno francoski in britanski listi, ki pozivajo Združene narode, da bi morali biti enako strogi z Naserjem, kakor so bili z Izraelom.

Tudi ameriško javno mnenje je vedno bolj razočarano zaradi Naserjeve nebrzdanosti in poziva svojo vlado, naj sprejme primerne ukrepe, oziroma podvzame odločne korake. Voditelj demokratske večine v ameriškem senatu, Johnson, je izjavil, da bi Združene države ne smele na Srednjem vzhodu dovoliti dejanj, ki so proti zdravi pameti. Izrael — je pristavil senator — ima pravico, da zahteva pravične meje in svobodno plovbo.

Dejstvo pa je, da je razumna rešitev v danem primeru precej težko dosegljiva. Pri reševanju sueško-egiptovske krize so namreč vsi najodločnejši činitelji, še posebno Združeni narodi, doslej preveč hiteli. Izsilili so kopico dejanj in potez, ki so res odpravila nekaj, kar je upravičeno bolelo eno stran, v tem primeru Egipčane, niso pa pravočasno poskrbeli, da bi istočasno dobili jamstva za kasnejšo odpravo tega, kar je prav tako upravičeno bolelo drugo stran. Z drugimi besedami: odpr vili so posledice neke napetosti, ne pa samega vzroka teh posledic. Tako je danes svet tam, kjer je bil: namesto poravnave med Izraelom in Egiptom, se že zopet govori o morebitnem ponovnem izbruhu sovražnosti. Glavni tajnik Združenih narodov, Hammarskjoeld, lahko poskuša kaj doseči od Naserja samo s pozivanjem na dobro voljo in politično korist. Združeni narodi so namreč svoječasno izglasovali resolucijo, da mora Izrael brezpogojno zapustiti Sinajski polotok in zato seveda danes ne morejo Naserju stavljati pogoje.

Po mnogih podobnih izkušnjah v Evropi dobiva zdaj svet še z Bližnjega vzhoda nauk, da je pri pogajanjih z diktatorji težko tistemu, ki računa samo na lepe besede in še tako visoka moralna načela.

Naserjev Egipt - ognjišče zarot

Iz »Daily Mail-a« in »Daily Telegraph-a« povzemamo vrsto novic, ki se nanašajo na egiptovske vojaške atašeje v raznih afriških deželah in na Srednjem vzhodu. Angleži so z Naserjem hudo skregani. To vemo. Z njim pa niso zadovoljni niti Arabci. Zakaj? Zato:

IRAK: januarja 1956 je iraška vlada zahtevala takojšen odpoklic egiptovskega vojaškega atašeja Kemal Hennaway-a. Vzrok: organiziral je atentat proti iraškemu prvemu ministru.

JORDANIJA: egiptovski vojaški ataše, polkovnik Salah Mustafá, je podlegel ranam, ki jih je povzročila eksplozija: pripravljal je bombo z namenom, da jo vrže proti francoskemu poslaništvu.

LIBANON: novembra je bil izgnan egiptovski vojaški ataše Hasan Halil, obtožen več zločinov proti političnim osebnostim in zaradi organiziranja terorističnih tolp.

SAUDSKA ARABIJA: julija so bili izgnani člani nekega egiptovskega vojaškega poslanstva, ker so skušali organizirati zaroto proti kralju Ibn Saudu.

ETIOPIJA: novembra je bil izgnan egiptovski vojaški ataše Ahmed Hilmi, ker je skušal zbirati prostovoljce med Somalci in Etitopci muslimanske vere.

LIBIJA: novembra je bil izgnan egiptovski vojaški ataše Ismail Sadek, ker je izpodbujal ljudstvo k uporu proti kralju Idrisu.

Podobne vesti prihajajo tudi še iz drugih arabskih dežel. Zaradi sedanjega položaja na Srednjem vzhodu pa jih prizadete države ne obešajo na veliki zvon, kar je tudi razumljivo.

To so dejstva. Ta nam povedo jasneje kot katerakoli druga politična tolmačenja, zakaj se arabski svet ne navdušuje za Naserja in zakaj so ga v trenutku nevarnosti pustili skoraj samega.

Sovjetsko orožje preko Egipta za alžirske upornike

V francoskem tisku je bilo objavljenih precej indiskretnosti o razgovorih, ki jih je pretekli mesec imel francoski predsednik Mollet s predsednikom ZDA Eisenhowerjem. Potrjuje se, da sta državnika dosegla soglasje v vseh vprašanjih, o katerih sta razpravljala, razen v vprašanju Bližnjega vzhoda. »Le Monde« je vedel celo povedati, da je Mollet zagrozil Eisenhowerju, da bo Francija sledila zgledu Velike Britanije in bo za 30 odstotkov zmanjšala kontingent svojih čet v Atlantskem paktu.

To naj bi se zgodilo, če Združene države ne bodo z energičnejšo politiko preprečile, da bi Sovjeti s posredovanjem Egipta še naprej pošiljali alžirskim upornikom velike količine orožja. »France Soir« je v tej zvezi poročal iz Washingtona, da je bil predsednik Eisenhower naravnost presenečen nad dokumentiranimi dokazi, s katerimi je Mollet izpričal resničnost francoskih trditev o pošiljkah sovjetskega orožja in egiptovskih instruktorjev alžirskim upornikom. Tako se je tudi zvedelo zakaj pošiljajo Sovjetska zveza in njeni sateliti Egiptu toliko orožja. Dobave ne služijo samo egiptovski armadi, temveč najdejo preko raznih arabskih držav skrivna pota na razna področja Afrike, v katerih hočejo komunisti vzdrževati ali izzvati nerede.

IRSKO SPET VLADA VZGOJITELJ

Eamon de Valera zopet vodi svoj narod z očetovsko ljubeznijo

Stranka Eamona de Valere, legendarnega prvoboritelja za samostojnost Irske, je predzadnjo nedeljo zmagala na volitvah in njen voditelj je predvčerajšnjim zopet sestavil svojo vlado. »Fianna Fail« (po naše: Vojščaki usode) je dobila 78 od skupnih 147 poslanskih mest, kolikor jih šteje irski parlament Tako razpolaga de Valerova stranka sama z absolutno večino. Stranka dosedanjega ministrskega predsednika Costella, »Fine Gael« (po naše: Združena Irska), je dobila 40 mandatov. Ostala mesta so porazdeljena med pet drugih skupin. De Valerovo vlado podpira tudi nekaj neodvisnih kandidatov.

Costellova koalicijska vlada je morala podati ostavko in je razpisala volitve, ko so ji trije poslanci, pripadniki neke manjše stranke odrekli podporo v parlamentu. Irska preživlja trenutno velike gospodarske težave. De Valera je obljubil, da se bo boril proti brezposelnosti in za povišanje produkcije. Podobno kot druge irske stranke, se tudi de Valerova »Fianna Fail« zavzema za priključitev Severne Irske, ki je zdaj sestavni del Združenega kraljestva (t. j. Velike Britanije), k republiki Irski in s tem za združitev vsega otoka v eni sami državi. Za dosego tega cilja pa zagovarja de Valerova stranka miroljubna sredstva in nasprotuje terorističnim nastopom »Irske republikanske armade«, politične skupine, ki je posebno v zadnjih mesecih zelo poživila svoje delovanje.

De Valera ima danes 74 let. Rojen je bil v Združenih državah, kjer živi veliko Ircev, ki so se začeli izseljevati tja še v času, ko so na Irskem gospodovali Angleži. Zaradi njegove politične aktivnosti so Angleži obsodili de Valero enkrat na smrt, trikrat pa je bil zaprt. S tem pa niso izpremenili poteka dogodkov. Irska je po prvi svetovni vojni najprej dosegla široko samoupravo in lastno vlado. Z Veliko Britanijo jo je vedno rahleje vezala samo krona. 18. aprila 1949 je pa tudi to odpadlo. Irska je pretrgala še zadnje vezi z britanskim Commonwealthom. Postala je neodvisna republika.

Pri vsem osvobodilnem delu je tvorno in vodilno sodeloval Eamon de Valera. V letih 1932-48 je 16 let predsedoval vladi svoje domovine. Isti položaj je zopet zavzemal v letih 1951-54 in njegova stranka si ga je zdaj priborila že tretjič.

Neki ameriški pisatelj je nekoč dejal, da je de Valerovo vladanje zelo profesorsko. Pri tem je mislil na dvoje: de Valera je po izobrazbi res profesor matematike in nad mlado državo je vladal na prav vzgojiteljski način. Redki so primeri, da bi ena sama oseba tako močno vplivala na oblikovanje nekega naroda ali države kot je de Valera vplival na Irce. Imajo ga zelo radi in mu na kratko pravijo »Dev«. Vkljub temu pa mu ne marajo ostati dolžni. Precej šal so skuhali na račun njegovega nagnjenja do dolgih govorov. Ko se je nekoč pripravljal na prevzem vlade, so sporočili, »da koraka de Valera proti Dublinu na čelu armade 20 tisoč besed«. Priznati pa je treba, da morajo biti njegove besede zelo močne, če so doslej imele takšne uspehe.

Sovjeti zavirajo evropsko združevanje

Proti koncu preteklega tedna je Sovjetska zveza predlagala zahodnim državam, naj bi sklicali konferenco držav tako imenovane male Evrope, na kateri bi razpravljali o sodelovanju na gospodarskem in atomskem področju. Sovjeti predlagajo zahodnim državam, naj opustè misel na ustanovitev Skupnega evropskega tržišča in Evratoma ter pristanejo na ustanovitev odgovarjajočih ustanov za vse evropske države z morebitnim sodelovanjem Združenih držav.

Zahodne države še niso odgovorile na sovjetski predlog. Zahodno časopisje pa vidi v njem poskus za preprečitev ustanovitve Skupnega evropskega tržišča in Evratoma. Sovjetom ne more biti po volji, da bi se svobodna Zahodna Evropa razvila v močno gospodarsko silo. Zato so se odločili za propagandno potezo, s katero bi lahko po volji zavirali proces evropskega združevanja. Nobenega dvoma ni, da zahodne sile ne bodo nasedle tej sumljivi sovjetski pobudi.

Smrtna letalska nesreča predsednika Filipinov

Predsednik Filipinov, Magsaysay, je izgubil življenje pri hudi letalski nesreči, ki se je pripetila pretekli teden 30 kilometrov od mesta Cebu, na otoku istega imena. Letalo tipa Dakota, s katerim je potovalo, poleg predsednika, še 24 drugih potnikov, funkcionarjev vlade in časnikarjev, je treščilo v hrib ter se razbilo.

V prvih trenutkih je filipinska vlada še upala, da je predsednik morda le ostal pri življenju, kajti prvi opazovalci so videli med razbitinami letala samo dve trupli. V nedeljo so pa uradno sporočili, da je od vseh potnikov in posadke letala ostal živ samo neki časnikar.

O smrti predsednika so takoj obvestili podpredsednika Filipinov, ki je bil na zasedanju Južnoazijske obrambne zveze v Avstraliji. Garcia, kakor se podpredsednik imenuje, je takoj odpotoval domov, kjer je začasno prevzel predsedniške posle.

Preminulega predsednika Magsaysaya so izvolili za voditelja države leta 1953, in sicer kot kandidata nacionalistične stranke. Zaradi svoje poštenosti in sposobnosti je bil zelo priljubljen. V zunanji politiki je zagovarjal prijateljstvo z Združenimi državami in zahodnim svetom ter neodvisnost vseh azijskih narodov. V notranji politiki se je boril proti komunizmu ter se je trudil za izboljšanje gospodarskih in socialnih razmer. Magsaysay je umrl star komaj 47 let, ko je pred njim bilo še dolgo življenje, v katerem bi lahko koristil svoji domovini. Bil je sin kmečkih staršev, vidno politično vlogo pa je začel igrati med drugo svetovno vojno kot vodja partizanskega gibanja, ki se je borilo proti japonskim okupatorjem. Smrt voditelja, čigar ime pomeni v našem jeziku »konj in dva leva«, zapušča v filipinskem političnem življenju veliko vrzel.

Stalinisti se vračajo na položaje

Na Poljskem se širi novo nezadovoljstvo

Kakor izhaja iz raznih vesti, so se skoro vsi vidni stalinisti, ki so se na Poljskem upirali Gomulkovemu prihodu na oblast in so zaradi tega lani izgubili položaje, že vrnili na razna važna mesta.

Stanislaw Lapot, eden izmed redkih članov osrednjega odbora poljske KP, ki so lani oktobra odkrito nastopili proti izvolitvi Gomulke za generalnega tajnika stranke, je bil prve dni marca imenovan za podministra za težko industrijo. Kazimerz Mijal, bivši minister za kemično industrijo, je bil imenovan za direktorja Investicijske banke. Tudi Mijal je eden vodilnih pripadnikov novostalinistične skupine. Viktor Kolosiewicz, bivši načelnik sindikatov, je bil imenovan za podministra za delo in socialno skrbstvo. Kolosiewicz je član triumvirata, torej vodilne trojice tako imenovane »natolinske frakcije«. Ta skupina je odločno proti Gomulki. Svoje ime je dobila po vasi, v kateri so njeni pripadniki imeli svoj prvi sestanek.

Vlada je s ponovno poostritvijo cenzure preprečila, da bi tisk neugodno komentiral ta imenovanja. Dejala je, da so se vrnili na vodilna mesta samo ljudje, ki so lojalno sprejeli novo stanje. Vkljub temu pa se opažajo vidni znaki nezadovoljstva posebno med razumniki in v vrstah komunistične stranke. Kdo naj verjame vladinemu pojasnilu? Pojavlja se sum v iskrenost politike, ki se z vključevanjem stalinistov na vidne položaje vedno bolj oddaljuje od ljudskih željá. Ljudje se bojijo, da se bodo s starimi ljudmi vrnili tudi stari časi in da bodo vsi upi, ki so jih polagali v jesensko revolucijo, splavali po vodi, oziroma da bodo doseženi uspehi pred sovjetskim pritiskom počasi zvodeneli in izgubili vsako pravo vsebino.

Nagy v Odesi?

Sovjeti ga hranijo za vsak primer

Po nepotrjenih vesteh, ki so prispele v Budimpešto, so bivšega madžarskega ministrskega predsednika Nagyja bajé preselili iz Romunije v črnomorsko sovjetsko mesto Odeso. Nekateri razlagajo ta ukrep kot previdnostno potezo v zvezi s predlogom, da naj bi odbor Združenih narodov za raziskovanje madžarskih dogodkov zaslišal tudi bivšega madžarskega ministrskega predsednika in njegove sodelavce. V Sovjetski zvezi so Nagy in tovariši veliko težje dostopni, in če bi do zaslišanja že prišlo, potem bodo tudi bolje »pripravljeni«, kakor pa bi to bilo v Romuniji. Obstoja pa tudi drugo tolmačenje. Po njem Sovjeti še vedno niso sigurni, kako in v koliko bo Kadar uspel utrditi svojo oblast. Vkljub vsemu se zna namreč zgoditi, da bo treba nekega dne Kadarja odvreči. V tem primeru bi bil Nagy vsaj kot ime, seveda z zelo omejeno svobodo delovanja, kar primeren izhod iz zagate. Madžari bi navdušeno pozdravili njegov povratek, delati bi pa moral itak to, kar bi hoteli Sovjeti, ki bodo po novi pogodbi z Madžarsko obdržali v tej deželi vojaško posadko 200.000 najsodobnejše oboroženih mož, medtem ko so madžarski armadi medtem že odvzeli in odpeljali vse težko in moderno orožje, s katerim je bila opremljena.

Tudi novi madžarski obrambni minister Revesz je sovjetski človek. Svoječasno je bil častnik sovjetske tajne policije, po vojni pa se je vrnil na Madžarsko s činom sovjetskega generala. Sovjetska zveza ga je torej »posodila« Madžarski z enako funkcijo, kot jo je do nedavnega opravljal na Poljskem maršal Rokosovski. Medtem ko so se Poljaki lansko jesen Rokosovskega rešili, so ga pa Madžari zdaj komaj dobili!

V Budimpešti sodijo, da madžarska vlada v teh okoliščinah ne bo uprizorila procesa proti Nagyju, ker bi to ne bilo oportuno.

VESTI z GORIŠKEGA

Slovenske šole in begunci

Na pobudo goriškega istrskega revizionističnega gibanja se je vršil sestanek raznih združenj istrskih in dalmatinskih izseljencev, na katerem so obravnavali tudi zahtevo Slovencev v Italiji po ureditvi šol. Istrske izseljence jezi, da Slovenci zahtevamo slovenske šole in šolsko avtonomijo.

Mi razumemo, da jih boli, da je bila Istra vsled izida druge svetovne vojne pridružena Jugoslaviji, toda prva krivda gre tistim, ki so to vojno sprožili in vodili, to je italijanskim fašistom, ne pa nam Slovencem! In ravno tako ne zadene nas zamejskih Slovencev nobena odgovornost za to, kar se v Istri dogaja.

Ne razumemo pa, kako jih more jeziti, da so se realno misleči Italijani postavili v šolski zadevi na stran Slovencev. Ali bi radi, da bi vsi Italijani sovražili slovenski živelj, ki je avtohton na tej zemlji?

Ta jeza in sovraštvo nista upravičena, ker je skrajni čas, da se obmejni Slovenci in Italijani dvignemo nad stare mržnje in prepire, ki bijejo s pestjo v obraz novi stvarnosti in novemu duhu, ki navdajata res demokratične narode Evrope.

Vsa italijanska ustava je prežeta določil in duha po krajevnih avtonomijah in po avtonomiji ustanov. Pa se vendar najdejo tudi taki, ki bi to ustavo radi tolmačili v sovraštvu do Slovencev. Predsednik Gronchi je jasno opozoril v Trstu: odstraniti je treba nacionalistično gonjo zlasti na tem predelu italijanske republike. Predsednik Gronchi, ki je velik zagovornik avtonomij in spoštovanja pravic slehernega državljana, je vedel komu govori: tistim, ki naše pravice tajijo in jih osporavajo; in ne nam, ki smo žrtev krivice in naše pravice na podlagi točnih ustavnih določil terjamo.

Šolska avtonomija ne pomeni ločitev od države in od vladnega nadzorstva. Pomeni državni zakon, ki naj dovoli, da si slovensko šolo vodijo Slovenci, seveda v meji zakona in ustave in ne izven ali proti zakonu, ustavi in državi. Povsem jasno je, da ima država pravico nadziranja in glavnega vodstva tudi kar zadeva jezikovnih manjšin v državi. Nima pa pravice niti odkrito niti prikrito raznarodovati in raznarodovanje dovoljevati.

Kot državljani italijanske republike terjamo vse naše pravice, tudi pravico, da nas državljani italijanskega jezika ne sovražijo. Tu nas mora vlada ščititi in preprečiti, da se tako sovraštvo med državljani pase in bohoti . . .

Občinska seja v Sovodnjah

V petek zvečer 15. t. m. se je vršila seja sovodenjskega občinskega sveta. Odobrili so nagrado občinskemu spravnemu sodniku v znesku 2.000 lir za vsak dan urejevanja; sklenili so nabaviti 500 kv. m gramoza; izvolili so volilno komisijo, v kateri so gg. Andrej Pipan, Janko Cotič, Marijan Černic in Niko Cevdek, namestnika pa gg. Karel Černic, Janez Gulin in Anton Tomšič.

Za preglednike računov iz leta 1956 so imenovali gg. Karla Černica, Karla Kosiča in Janeza Gulina. V odbor za občinsko pomoč (ECA) so izvolili pa sledeče: gg. Janeza Devetaka, Janeza Gulina, Leopolda Ožbota, Jožefa Florenina, Jožefa Pipana in Teodora Devetaka.

Nadalje so sklenili še, da se morajo urediti tri zunanje stene občinske hiše in odobrili načrt za povečanje šolskega poslopja v Rupi, kamor mislijo namestiti otroški vrtec.

Županu pa so priznali 12.000 lir mesečne nagrade. Odobrili so oddajo prostora v spodnjem delu občinske hiše, kjer naj bo za dobo devet let posvetovalnica za materinstvo in dojenčke. V Rubije in Gabrije bodo postavili več električnih žarnic, družbo SELVEG pa bodo prosili, naj pove koliko bi stala napeljava luči k trem hišam na Malniščah.

Nogometni ekipi iz Sovodenj so priznali 40.000 lir prispevka.

Pri vseh točkah dnevnega reda so naši svetovalci, zlasti g. Karel Černic, imeli vplivno besedo.

Nixonov obisk v Rimu

Preteklo soboto je prispel v Rim podpredsednik Združenih držav, Nixon. V Italiji je ostal do ponedeljka, ko je odpotoval v Tunis, kjer se je udeležil proslav ob »dnevu tunizijske neodvisnosti«.

Nixon je prinesel republiškemu predsedniku Gronchiju osebno Eisenhowerjevo pismo. Imel je razgovore tudi s predsednikom vlade, Segnijem, z zunanjim ministrom Martinom in drugimi osebnostmi. V nedeljo je bil sprejet pri papežu.

Ko se je poslavljal, je Nixon na rimskem letališču izrekel obžalovanje, da je bil njegov obisk v Italiji tako kratek. Dejal je, da je nanj napravil globok vtis topli sprejem, ki ga je bil deležen. Obljubil je, da se bo čimprej vrnil na daljši obisk. Prisotnim časnikarjem je zagotovil da odnošaji med Združenimi državami in Italijo niso bili še nikdar tako prisrčni kot so zdaj.

Italijanski ministrski podpredsednik Saragat je s svoje strani dejal, da je bil Nixonov obisk, čeprav kratek, zelo koristen. Prijateljstvo z Združenimi državami je zaradi cele vrste globokih razlogov temelj italijanske zunanje politike. Samo s tesno zvezo med Svobodno Evropo in Združenimi državami — je dejal Saragat — bo mogoče ohraniti svetovni mir.

Evropsko ljudstvo

Koncem tega leta bo v Turinu »Kongres evropskih ljudstev«. Udeleženci bodo prišli iz Milana, Antverpna, Lyona, Ženeve, Strassburga in Duesseldorfa. Evropski kongres naj bi predstavljal vse sloje določenega ljudstva: delavce, nameščence, šolnike, dijake, trgovce, kmete, industrijce, obrtnike, duhovnike itd. Po nekaterih državah delegati kongresa že pridno sklicujejo sestanke po obratih, združenjih in društvih.

Deželna avtonomija

Nadaljevanje razpravljanja v goriškem provincialnem svetu o deželni avtonomiji se v soboto 16. t. m. ni vršilo, ker je bilo pravočasno preloženo na soboto 23. t. m.

V petek 22. t. m. bo s takim razpravljanjem začel tudi goriški občinski svet.

Sovodenjcev ne bodo vlekli za nos!

»Demokracija« št. 10 od 8. t. m. je prinesla stvaren dopis iz Sovodenj s prikazom obupnega stanja naše ceste pod komunistično občinsko upravo.

Dopis je občinski upravi očital zaspanost glede gradnje vodovoda.

Vse to je »tovarišem« pri občinski upravi zelo razburilo. Tako močno namreč, da so se na seji v petek zvečer 15. t. m. spotaknili ob naše opozicijske svetovalce. Pa jih je eden od naših zavrnil: »Povejte vi, g. Janko Cotič, ki ste odbornik, ali ni res, da ste na seji od 1. februarja tožili, da vam je bila prošnja za prispevek za gradnjo vodovoda in asfaltiranje ceste odbita, ker ste zamudili rok?«

Odbornik g. Cotič je sicer priznal, da je tako tožil, izgovarjal pa se je, da je tako govoril v zmoti . . .

Zdaj je komunistični upravi prišla na pomoč še »Soča« od 16. t. m., ki pravi, da je našemu dopisniku in njegovim za vedno odklenkalo, da bi preko njih zavladali v naši občini demokristjani.

V ostalem pa piše »Soča«: »Če rimska vlada ni odobrila potrebnih prispevkov za asfaltiranje ceste in za gradnjo vodovoda, ni krivda občinske uprave, ampak tistih organov, ki so jih prav ti kritiki s svojimi glasovi pomagali izvoliti.« In še: »Ko bo odobren državni prispevek, bo občina predložila podroben načrt vodovodne mreže na svojem področju.«

Zdaj pa poglejmo, kaj je pisala »Soča« 14. decembra 1956, to je dva dni pred volitvami, pod člankom iz Sovodenj: »*Dobili bomo vodovod in asfaltirano cesto*«. Pisala pa je takole:

»*Županstvo v Sovodnjah je prejelo prejšnji teden poročilo iz Rima, da je ministrstvo za javna dela sklenilo sprejeti v proračun za leto 1957 tudi postavko za gradnjo vodovoda in asfaltiranje ceste v sovodenjski občini.*

Kot znano je dosedanja občinska uprava že pred časom zaprosila državni prispevek za ti dve javni deli, ki sta osnovne važnosti za vse občane. Tako se bo lahko že prihodnje leto začelo z gradnjo vodovoda, ki bo preskrbel vse vasi z dobro pitno vodo. Začelo se bo tudi s pripravami za asfaltiranje ceste, kar bo pripomoglo za boljšo povezavo z mestom in za dvig tujskega prometa.

To je tudi dosegla naša dosedanja občinska uprava, ki ponovno kandidira na listi Občinske enotnosti *z namenom, da bi nadaljevala svoje dosedanje petletno delo v korist vseh občanov.*«

Tako je 14. decembra 1956 pisala »Soča« in poročala, da je ministrstvo za javna dela, to je eno od tolikih ministrstev *demokristjanske vlade, ki so jo prav ti kritiki* (Sovodenjci, ki dopisujejo v »Demokracijo«, op. ur.) *s svojimi glasovi pomagali izvoliti*, sklenilo sprejeti v proračun za leto 1957 tudi postavko za gradnjo vodovoda in asfaltiranje ceste v sovodenjski občini.«

Vse gori navedeno jasno dokazuje, da je »Demokracija« imela prav, ko se je zaradi ceste in zaradi vodovoda v sovodenjski občini pritoževala. »Soča« pa je s svojim pisanjem od 14. decembra 1956 in od 16. marca 1957 padla v očitno protislovje. Potrdila je pisanje »Demokracije« in ga še bolj podčrtala, ko je 16. t. m. povedala, da »*ko bo odobren državni prispevek, bo občina predložila podroben načrt vodovodne mreže na svojem področju.*«

»Demokracija« je imela prav, ko je pisala, da sovodenjska občinska uprava ni še predložila načrta in proračuna za vodovod, to je tistega »podrobnega načrta« (»Soča«), brez katerega minister ne more vzeti nobene prošnje v poštev!

Obvezno cepljenje

Goriški župan sporoča urnik cepljenja otrok proti kozam in davici. Cepiti se morajo otroci, rojeni v drugi polovici leta 1955 in tisti prej rojeni, ki niso še bili cepljeni.

Od 1. do 6. aprila bodo cepili otroke iz mesta in Štandreža v ulici Mazzini 7 od 9. do 10. ure predpoldne. Otroke iz Ločnika, Podgore, Pevme in Oslavja bodo cepili pa 29. in 30. t. m. v ambulanti v Podgori.

Otroci, ki ne bodo cepljeni, ne bodo sprejeti niti v vrtec niti v drugo šolo.

Starši, ki ne bodo dali otroke cepiti, bodo pa kaznovani po zakonu.

Na željo staršev bodo zdravniki otroke istočasno cepili tudi proti tetanusu in proti kašlju.

Prevoz ponesrečencev

Pred časom je sloviti švicarski zdravnik ugotovil, da umre 80 odstotkov ponesrečencev ne zaradi poškodb ob nezgodah, pač pa na prevozih, ker reševalci nezavestnega ponesrečenca polagajo na hrbet. Ta zdravnik zahteva, da bi morali ponesrečence prevažati v stranski drži ali pa bi jih morali polagati na trebuh. Opazovanja in ugotovitve tega zdravnika so potrdili tudi mnogi drugi zdravniki.

dr. M.

NOVICE IZ SLOVENIJE

JUGOSLOVANSKO TRGOVINSKO ZASTOPSTVO V BERLINU

Zunanjetrgovinski zbornici Jugoslavije in Demokratične republike Nemčije sta se sporazumeli, da bosta meseca avgusta odprli v Berlinu in Beogradu svoji zastopstvi.

KAJ JE LANI UVOZILA JUGOSLAVIJA

V lanskem letu je Jugoslavija uvozila za 72 milijard din reprodukcijskega materiala za industrijo. Blaga za široko potrošnjo so uvozili za 50 milijard din. Za uvoz žita je morala Jugoslavija izdati 32 milijard din! Proizvodnja sladkorne pese se je lani povečala, a vseeno so morali v tujini kupiti sladkor v vrednosti 3,7 milijard din. Za kavo, kakao, razne začimbe in južno sadje je bilo izdanih 4,6 milijard deviznih dinarjev. Razen tega so bili uvoženi še razni industrijski izdelki in posebno velika količina tekstilnega blaga.

TOVARNA UMETNIH VLAKEN

Gradnja prve jugoslovanske tovarne umetnih vlaken se bliža dovršitvi. Nekateri oddelki že poskusno obratujejo.

Jugoslavija izda vsako leto veliko denarja za uvoz surovega bombaža, lesnih vlaken, bombažnega prediva in prediva umetne svile. Tako so leta 1955 izdali za uvoz teh surovin 15 milijard din. Ko pa bo nova tovarna umetnih vlaken začela redno obratovati, se bo uvoz znatno znižal. Tovarna bo izdelovala lesna vlakna, celofan, vrvico za izdelavo avtomobilskih gum in še nekaj drugih izdelkov.

Letna proizvodnja tovarne viskoze v Loznici bo znašala 20.460 ton umetnih vlaken. Od tega bo 16.200 ton lesnih vlaken, ki bodo služila za proizvodnjo bombažnih in volnenih tkanin, 3000 ton bo rajona, 720 ton vrvic za izdelavo avtomobilskih gum in 540 ton celofana.

NOVI ZAKONI

Odbor za organizacijo oblasti in upravo Zvezne ljudske skupščine je sprejel predloge o nekaterih novih zakonih.

Prvi predlog je bil zakon o advokaturi. Po tem zakonu morajo službo pravne pomoči pri ljudskem odboru opravljati samo pravniki, ki imajo najmanj tri leta prakse s pravnimi zadevami, zastopstvo strank pa se mora poveriti advokatom na podlagi dogovora z ljudskim odborom. Zakonski predlog je bil izročen v obravnavo zakonodajnemu odboru zveznega zbora, ki se je sestal 13. marca.

Nadalje je bil sprejet tudi predlog zakona o izpremembah in izpopolnitvah zakona o narodni obrambi. Predlog pravi, da nastopijo študenti fakulteto višjih in drugih enakopravnih šol, katerih redno šolanje traja deset ali več semestrov, odslužitev vojaškega roka do konca leta, v katerem končajo 28. leto življenja. Novi zakon daje olajšave družinam, iz katerih gredo na odslužitev vojaškega roka osebe, ki to družino vzdržujejo ali pa je vojaški obveznik sin edinec.

Razen tega sta bila sprejeta še predloga o izpremembi zakona o sodiščih in o izpremembi zakona o javnem tožilstvu.

650 m DOLG MOST ZA INDIJO

Tovarna »Djuro Djoković« ima velika naročila za dobave v tujini. Za Indijo gradi 40 manjših železnih mostov, dolgih od 30 do 50 m in težkih od 80 do 100 ton. Največji most v gradnji pa bo dolg 650 m in bo tehtal 2.800 ton. Most bo postavljen čez reko Gandang v Severni Indiji. Skupno z drugimi jugoslovanskimi tovarnami pa bo tovarna »Djuro Djoković« zgradila še most, ki bo tehtal 6.000 ton in ga bodo postavili v Burmi.

TRGOVINSKA ZBORNICA ZA JUŽNO AMERIKO

V kratkem bodo v Jugoslaviji ustanovili trgovsko zbornico za Južno Ameriko, v katero se bodo združile sedanje zbornice za Brazilijo, Argentino in Čile. Kmalu po ustanovitvi te zbornice bo v Južno Ameriko odpotovalo zastopstvo tistih vej, ki so najbolj zainteresirane za izvoz za ta del sveta.

GRADNJA PRISTANISCA BAR

Dela za pristanišče Bar, ki bo eno izmed največjih zaprtih pristanišč na Jadranu, dobro napredujejo. Pristanišče bo imelo nad 6 km operativne obale, posebej za tovorni promet, razen tega pa bodo zgradili tudi pristanišče za potniški promet. Za gradnjo pristanišča nalomijo dnevno v bližnjih kamnolomih preko tisoč kub. m kamenja.

PRIPRAVE ZA POGLOBITEV KOPRSKE LUKE

Ker je reška luka preobremenjena, so se že začele priprave za poglobitev koprske luke, da bo omogočen pristanek tudi večjim ladjam. Za sedaj samo vrtajo na dnu luke ter pošiljajo gradivo, ki ga dobivajo, v Ljubljano na pregled. Posebno na severovzhodnem delu mesta je pristanišče zelo plitvo, saj ne presega niti 2 m globine, ko pa je oseka izredno nizka, sega kopna proga skoro do Ankarana.

Pomanjkanje inženirjev

Zveza zahodnonemških inženirjev je v glavnih evropskih listih objavila poročilo, po katerem trenutno manjka v Zahodni Nemčiji 40.000 do 50.000 inženirjev. Največje pomanjkanje vlada v elektrotehnični in strojni stroki. Vsaka od obeh strok bi lahko zaposlila po 16.000 inženirjev, od teh po 3600 diplomskih inženirjev. V Nemčiji namreč prištevajo med inženirje tudi diplomirance srednjih tehniških šol. Naši inženirji se tam imenujejo »diplominženirji«.

Nemške oblasti sedaj preučujejo možnosti za zaposlitev tujih inženirjev v Zahodni Nemčiji.

Morda bi bilo pametno, da se naši nezaposleni inženirji pozanimajo za zadevo pri nemških konzulatih.

Novi inženir

Na tržaški tehniki je diplomiral za strojnega inženirja g. Marijan Cetin. Novemu inženirju čestitajo vsi njegovi prijatelji in tudi uredništvo »Demokracije«.

SMUČANJE V PLANICI

Nemec Recknagel zmagovalec in rekorder skakalnice s 124 m - Jugoslovana Zidar in Langus na 8. in 9. mestu s 108 m in 104,5 m

V čudovitem okviru Julijskih Alp, pod Poncami, so se v nedeljo 10. t. m. v belosnežni Planici zaključili letošnji mednarodni smuški poleti. Izredna športna prireditev je privabila v planiško dolino na tisoče izletnikov iz vseh delov Jugoslavije, kakor tudi mnogo turistov iz Avstrije, Italije in Nemčije.

V polnem jutru se je ogromna množica v nepreglednih kolonah napotila proti kraju tekmovanja in se zbirala ob vznožju velike skakalnice. Vreme je bilo izredno lepo. V ozadju so se v belem snegu slavnostno dvigali proti čisto modremu nebu Jalovec in Poca. Ob lepi skakalnici so plapolale zastave sedmih držav. Skupno so poslale v borbo trideset tekmecev.

Slovesno so zadonele planiške fanfare. Nastala je tišina. Predvozač z jugoslovansko trobojnico je pridrvel po doskočišču in se ustavil pod skakalnico. Godba je zaigrala jugoslovansko himno. Napovedovalec je naznanil pričetek tekmovanja. Častna otvoritev je pripadla štiriinštirideset-letnemu Poljaku Stanislavu Marusarczu, ki je bil v Planici že pred 22 leti zmagovalec. Nato so pričela tekmovanja. Množica je z burnim ploskanjem spremljala vsak skok, še posebno pa Nemca Recknagel-ja, Finca Kirjonena in Tirkkonena, Poljaka A. Cjosienica, kakor tudi Jugoslovana Langusa in Zidarja.

Da je bilo tekmovanje po daljavi in slogu na izredni višini, pričajo številke. Od 119 skupnih poletov jih je bilo 51 nad 100 m. Med vsem tekmovanjem je bilo le 6 padcev.

Že v prvi seriji je devet tekmecev skočilo nad 100 m, v drugi enajst, v tretji pa kar sedemnajst, v četrti štirinajst. Zmagovalec Recknagel je že v drugi seriji preskočil kritično točko in dosegel 123,5 m. Sicer je že prejšnji dan 19-letni Nemec postavil rekord s 124 m.

Njemu sledita Finca Kirjonen (118,5) in Tirkkonen (118,5) ter Bleier (114), Glass (11), Lesser (112), Tajner (114). Jugoslovana Langus (104,5) in Zidar (108) sta zasedla 8. in 9. mesto. Poljak Tajner je v tretji seriji s 114 m odnesel poljski rekord svojemu rojaku Andreju Gasjenici, ki ga je že v drugi seriji bil postavil s 113,5 in se pri tretji ponesrečil.

Najboljši po slogu in daljavi so bili torej Nemci in Finci, ki so pokazali, da so v tej panogi pravi mojstri. Zato jim je velika množica tudi glasno izrazila vse svoje priznanje in občudovanje.

Planica je dobila res velik sloves s prisotnostjo in udeležbo najboljših svetovnih skakačev, ki so dali planiški slavnosti pečat izredne višine in kakovosti. Tudi Jugoslovani na 8. in 9. mestu so dokazali, da so kakovostno mnogo napredovali, saj so pred komaj tremi leti na podobnih tekmah istotam zasedli z Rogeljem in Finžgarjem komaj 16. in 17. mesto.

Za kroniko naj omenimo, da je slovesnost zaključil Rudi Finžgar, ki je z lepim skokom dokazal, da je še kos mladim rojakom, ki so to nedeljo dobili krst velike planiške skakalnice.

D. V.

KONCNI SKUPNI IZIDI:

1 - Recknagel (Vzh. Nem.)	460.9
2 - Kirjonen (Finska)	442.6
3 - Tirkkonen (Finska)	433.6
4 - Glass (Vzh. Nem.)	424.4
5 - Bleier (Zah. Nem.)	423.4
6 - Lesser (Vzh. Nem.)	420.8
7 - Tajner (Poljska)	412.1
8 - Langus (Jugosl.)	410.0
9 - Zidar (Jugosl.)	406.4
10 - Egger (Avstrija)	404.0
11 - Steinegger (Avstrija)	403.8
12 - Leodolter (Avstrija)	399.7
13 - A. Gasienica (Poljska)	397.7
29 - Rabassa (Francija)	337.9

GOSPODARSTVO

V KLETI — Bliža se čas, ko bomo morali vino vdrugič pretočiti. To delo moramo opraviti, preden nastopi toplo vreme. Lahko opravimo sedaj, ker je mogoče več časa na razpolago in ni posebno nujnih del na polju. Tudi sedanje lepo vreme je za pretakanje ugodno. Predvsem pripravimo čiste in zdrave sode: ne smejo biti premočni, kar pomeni, da so kisli. Take sode moramo oprati z vrelo vodo, kateri dodamo 2 - 3 kg sode na 100 litrov vode. Če je vino, ki ga bomo pretakali, čisto, ga ne bomo zračili, če pa je megleno in ne prav čisto, ga pri pretakanju nekoliko prezračimo, in sod, kamor ga pretočimo, nekoliko močneje zažveplamo. Uporabljamo po en azbestni trakec na vsakih 200 litrov vsebine, pri čistih vinih pa en azbestni trakec na vsakih 300 litrov. Če se pretočeno vino čez kakih 14 dni do tri tedne ne izčisti, mu dodamo po eno kocko »Enososine« na vsakih 100 litrov. Če se čez kak mesec dni vino tudi na ta način ne izčisti, ga moramo umetno čistiti. Kot čistila rabimo prav »Jullien«, »Gelatino« in še kak drug pripomoček, ki ga dobimo v Vinoagrariji v Gorici ali pri kmetijskih konzorcijih v Trstu. Pri nakupu čistil nam dajo tudi potrebna navodila glede uporabe.

Goščo, ki nam pri pretakanju ostane na dnu soda, sfiltriramo. Za to so pripravni žakliči, ki so naprodaj v Vinoagrariji v Gorici. Gošči dodamo 2 - 3 žlice prahu »Filtrina« in nekaj zrn »Bisulfita« na kakih 10 litrov gošče. Prazne sode dobro operemo z vodo, jih pustimo, da se dobro ocedijo in nato jih zažveplamo, kar ponovimo čez nekaj tednov iz previdnosti. Pozneje bomo prazne sode žveplali vsake dva meseca.

Sode z vinom naj bodo vedno napolnjeni do vrha. Če iz katerega koli vzroka sod ni popolnoma poln, moramo praznino na lahko zažveplati z žveplalnikom in tesno zamašiti. Seveda ne sme vino v takem položaju ostati dolgo časa, če se hočemo izogniti kvarnim posledicam, kakor je n. pr. kisanje ali pojav »kana«. V tem slučaju bomo vino pretočili v manjši sod ali še bolje v pletenjake, če jih imamo.

V SADOVNJAKU — Tik pred cvetjem, t. j. ko so popki oddvojeni in ne še razcveteni, bomo škropili hruške in jablane z 1-odstotnim »Tiobarom« ali kakim drugim primernim sredstvom, da sad obvarujemo grintavosti, ki je glivična bolezen; proti živalskim škodljivcem (cvetoder in sadni črv) pa bomo istočasno škropili s sredstvi na podlagi DDT-ja, kakor »Gesarol« in druga. Oboja škropljenja lahko opravimo istočasno z enim samim škropljenjem s tem, da škropila skupaj zmešamo. Vsa ta sredstva se dobijo v prodaji v Vinoagrariji in pri vseh kmetijskih konzorcijih, kjer dajo tudi vsa potrebna navodila.

Tako škropljenje ponovimo, ko jablane in hruške odcvetejo in nadalje še dva do trikrat v presledkih dvanajstih dni.

Svoječasno smo proti grintavosti škropili z brozgo modre galice in apna ali s prahom »Caffaro«. Opazovanja so pokazala, da tako škropljenje pušča na sadih madeže in tudi ožge mlade poganjke. Zato moramo ta način škropljenja opustiti. Kdor hoče pridelati lepo in zdravo sadje, se bo ravnal po teh navodilih in bo prav gotovo z lahkoto prodajal svoj pridelek.

Opozarjamo končno kmetovalce, da je cena modre galice znižana za 3.000 lir v mesecu marcu, za 2.800 lir v mesecu aprilu in za 2.600 lir v mesecu maju.

Mnogi zmrzujejo, redki zmrznejo

V splošnem smo ljudje subtropična bitja. Naše telo je tako prikrojeno, da lahko brez naporov vzdržuje lastno telesno temperaturo pri 30 stopinj C v mirnem položaju in brez zaščitnega oblačila. Poleg tega pa razpolaga naš organizem z različnimi uravnalnimi mehanizmi, ki mu dovoljujejo, da prenaša tudi mnogo nižje temperature.

Indijanci na Ognjeni zemlji, to je v bližini južnotečajne ameriške konice, že pokolenja dolgo vzdržujejo temperature 0 stopinj C brez slehernega oblačila in v izredno primitivnih domovanjih.

Da se tudi ob mrzlem vremenu ugodno počutimo, mora telesni izgorevalni motor proizvajati več toplote, obenem pa mora to toploto po telesu razdeljevati.

Najvažnejše proizvajalke toplote so naše mišice, ki uporabljajo kakih 70 odst. energije, ki jo dobavlja prehrana za proizvodnjo toplote. Raziskovalci so dognali, da proizvajajo naše mišice v normalnih okoliščinah toliko toplote, da bi vsako uro s to toploto zavreli po en liter ledeno mrzle vode. Če pa otepamo z rokami ali cepetamo z nogami, proizvajajo mišice še več toplote.

Posebna znanstvena raziskovanja so dognala, da se pri enaki obleki prav tako udobno počutimo, če pri 20 stopinj C mirno sedimo, pri 5 stopinjah C hitro korakamo ali pri 20 stopinjah C pod ničlo zelo hitro tekamo.

Če se človek sam ne brani proti mrazu z zavestnim in hotenim gibanjem, potem to storijo same mišice s tem, da se stresajo. Pravimo, da nas trese mraz. Prav to tresenje povzroča, da mnogo ljudi zmrzuje, zelo malo pa jih zmrzne. Pod določenimi okoliščinami je celo mogoče, da nas krepko tresenje mraza obvaruje zmrznjenja.

Prehrana poleti in pozimi

Ker proizvaja mišičevje ob hladnih dneh več toplote, porablja zato tudi več goriva. Narava to urejuje na ta način, da imamo ob takih dneh boljši tek, da smo prej lačni. Povprečno jemljemo za vsako stopinjo znižanja zunanje temperature po 30 kalorij dnevno več hrane. V vročih krajih nastanjeni vojaki so si sami pri 33 stopinjah C izbrali hrano, ki je vsebovala okrog 3.000 kalorij dnevno. V polarnih predelih pri temperaturi 32 stop. C pod ničlo pa je bilo potrebnih dnevno skoraj 5.000 kalorij.

Namesto da bi telo ob mrzlem vremenu proizvajalo več toplote, lahko isti cilj doseže z ohranjevanjem toplote. Kadar nas zebe v postelji, se kar sami podzavestno zvijemo v klopčič in zmanjšujemo s tem površino, ki oddaja toploto. Manj znane so avtomatične spremembe v krvi in v koži. Navadno deluje kri v zvezi s kožo kot hladilna naprava, podobno kot se ohlaja voda v avtomatskem hladilniku.

Topla kri, ki prihaja iz notranjih organov, se ohlaja, ko se pretaka skozi kožno ožilje. Koža prevaja v eni uri 190 do 285 litrov krvi. Če pa zmrzujemo, se mnoge najmanjše krvne žilice stisnejo in prelivanje krvi se zmanjša na eno petino ali pa tudi še manj od normale. To zmanjšanje povzroča, da telesna koža v tem trenutku ni več hladilna naprava, pač pa deluje kot zaščitna odeja.

Učinki te kožne odeje so v precejšnji meri odvisni od debeline pod kožo nakopičene maščobne plasti. V splošnem prenašajo dobro podloženi ljudje mraz bolje od suhcev. Debeluharjem pa zato ob mrazu tudi ni z rožicami postlano. Živčni konci, ki se v možganih pritožujejo, da jih zebe, ležijo namreč tesno pod kožno površino. Če so ti konci s plastjo masti odrezani od notranjih virov toplote, bo debelušnik mraz neprijetnejše občutil kot pa suhec.

Kožuh deluje na podoben način. Mnoge živali lahko obvarujejo svojo telesno toploto, ko jih napada mraz, s pomočjo malih mišic, ki postavljajo dlake v pokončno držo in tako okrepijo plast kožuhovine. Tudi človek ima v svoji koži še vedno svojevrstne mišice za postavljanje dlak. Te se v trenutku nenadne ozeblosti skrčijo in povzročajo »kurjo polt«.

Ohranitev telesne toplote zavisi deloma tudi od snovi, s katero se dotika telo oziroma oblačilo. Tako občutimo v kopalnici kamenite plošče pod nogami znatno hladnejše kot pa preprogo, čeprav imata objektivno obe snovi isto temperaturo. Kamenite plošče so dobri prevodniki toplote in odtegujejo toploto iz kože znatno hitreje.

Zrak - dobra odeja

Negibljivi zrak je na srečo slab prevoznik toplote, znatno slabši od vode. Človeško telo vzdržuje pri negibnem zraku ravnotežje toplote brez naporov pri 30 stop. C. V vodi bi za isto vzdrževanje ravnotežja potrebovali temperaturo 32 stopinj C. Človek zaradi izčrpanosti lahko izdihne, če se mora zadrževati v ledeno mrzli vodi 60 minut. Če bi moral biti pri isti temperaturi na prostem, bi vzdržal tudi po več ur. Volnene nogavice in obutev omogočajo, da tudi pri temperaturi 18 stopinj C pod ničlo ohranjamo tople noge, če pa prodre skozi obutev voda, bodo prsti na nogah postali kaj hitro trdi od mraza.

Mati, ki svojega petletnega otroka zamota v volno, predno mu dovoli, da gre na sneg, je pozabila, da se bo pri tekanju ogrel in se že kmalu pričel tudi potiti v svojih pretežkih oblačilih. Če se otrok nato usede, da bi se odpočil, njegova telesna toplota pojema. Vlaga v njegovih oblačilih pa še poveča toplotno izgubo. Ne traja prav dolgo in otrok se vrne domov ves premražen.

Opreznejša mati bo svojega otroka oblekla v razmeroma lažja oblačila, zato pa ga bo opremila s primerno zaščito rok in nog, kadar ga pošilja na igranje v zimski mraz. Zabičala pa mu bo, da naj se takoj vrne po težja oblačila, če pritisne hujši mraz.

Medtem ko je negibljivo ozračje izvrstno izolacijsko sredstvo, odnaša gibljivi zrak toploto z veliko naglico. Že lahek vetriček s hitrostjo osem kilometrov na uro odvzema osemkrat več toplote telesu, kot pa negibno ozračje. Zimska uniforma izgublja pri vojaku, ki koraka, približno eno četrtino na izolacijski sposobnosti, ker se zrak pod obleko giblje z vojakom vred.

Ohlapna oblačila Eskimov iz tjulenjevega krzna in mroževe kože so naravnost idealna za mrzla vremena. Ko Eskim lovi divjačino, valovi mrzel zrak skozi oblačilo in preprečuje premočno segrevanje. Kasneje, ko možakar miruje zaradi odpočitka, se oblačila tesno prileležejo telesu in tvorijo najboljšo obrambo.

Vsi vemo, da nas volneni izdelki najbolje varujejo pred mrazom, in znanstvena raziskovanja so te lastnosti volne tudi potrdila. Te lastnosti pa niso zasluga tvariva, pač pa izolacijo posreduje med vlakni zaprt zrak. To, kar velja, je moč zaprte zračne plasti. Prednost volne pred bombažem tiči predvsem v večji gibčnosti volne. Skupaj stisnjena volnena vlakna, pa naj bodo že suha ali vlažna, se hitreje dvignejo in vsebujejo tudi več zraku.

Cvetke titovske propagande

»Svobodna Slovenija«, glasilo demokratičnih Slovencev, ki živijo v Argentini, je v svoji številki z dne 31. januarja objavila več zanimivih »cvetk« — kakor jim sama pravi — ki jih je nabrala v titovski »Novi Domovini«, ki izhaja prav tako v Buenos Airesu. Te »cvetke« so toliko bolj zgovorne za nas, ki živimo ob sami meji Titovine, ker iz njih lahko razberemo važno značilnost vsake, toliko bolj pa še totalitaristične propagande, namreč, da njene laži naraščajo ne samo sorazmerno razdalji, temveč skoro s kvadratom razdalje. Po domače povedano: pri dvakrat večji razdalji ni potvorba resnice samo enkrat večja, temveč skoro štirikrat, pri trikrat večji razdalji pa osemkrat. Nazadnje je vse, kar takšna propaganda trdi, tako daleč od resnice, da se popolnoma poistoveti z željami tistega, ki piše. Misli si pač: saj tako in tako nihče ne bo mogel osebno preveriti resnice.

Tako sklepa očitno tudi buenosaireška »Nova Domovina«, ki slika svojim čitateljem Titov položaj in njegove politične poteze v izredno rožnati luči. Vredno je pogledati, kakšnih se je znebila!

Tito bo podrl Molotova

V članku »Jugoslovanska politika v mednarodnih sporih« z dne 30. decembra 1956 pravijo v »Novi Domovini«:

»Posebno je Tito zameril madžarski vladi, ki je Nagyja namesto v Jugoslavijo, kot je bilo dogovorjeno (v Evropi ne vemo nič o tem. Bil je to eden izmed jugoslovanskih predlogov, pa ni bil sprejet in v trenutku, ko so Nagyja izpustili, je Titov veleposlanik v Budimpešti to vedel! Op. ur.), poslala v Romunijo ali v Rusijo. Jugoslovansko časopisje ostro žigosa vlade svojih vzhodnih sosed (s tem misli Romune in Bolgare, ki so takoj po nastopu Kadarja začeli silovito napadati Tita - op. ur.), ko je izmenjava mnenj z ruskim časopisjem (vendar) zelo premišljeno in obojestransko zmerna. Sovjetija se noče oddaljiti od Jugoslavije (o ti žabja domišljavost! - op. ur.), za kar ima zelo velike razloge in Tito je na strani Hruščevih ljudi v Moskvi, ki so za neodvisnost ljudskih demokracij. (So pokazali z nastopom na Madžarskem, grožnjami Poljski, ukrepi v Romuniji in Bolgariji - op. ur.) Prepričani so, da bosta Tito in Hruščev zmagala nad Molotovom in onimi njegovega mnenja, ki skušajo protirevolucijo na Poljskem in Madžarskem njima naprtiti v odgovornost, kar je Tito energično zavrnil... (káko pobožne želje! Medtem se je zgodilo obratno, uveljavil se je Molotov in tudi Hruščev pomaga napadati Tita in njegov nauk - op. ur.)

Tito vzdržuje ravnotežje v svetu

V zvezi z morebitnim Titovim obiskom v Združenih državah (ki je pa zdaj že prenešen na nedoločen rok - op. ur.) piše »Nova Domovina«:

»... diplomatični krogi posvečajo veliko važnost odnosom med Zahodom in Vzhodom, med katerima vzdržuje ravnotežje Jugoslavija za ohranitev miru.« In dalje: »... Brez dvoma je v tem momentu Tito najpomembnejši mož na svetu (kaj Hruščev, Nehru, Eisenhower ali tisti piškavi Molotov, to so muhe! - op. ur.), od katerega je odvisno na milijone življenj (ni vrag, če pa samo on vzdržuje ravnotežje in mir! Se dobro, da ne spodmakne svojega prsta - op. ur.) in s tem možem se hoče Eisenhower osebno pogovoriti.«

Sovjeti so angelčki

Glede dogodkov na Madžarskem piše »Nova Domovina«:

»Kako bi v madžarski zadevi moralno čim bolj škodovali Sovjetom ter jih prikazali kot barbare, je časopisje, poleg drugih laži, poročalo tudi, kako sovjetske čete uhajajo k madžarskim revolucionarjem (tu se jim je očitno zaletelo, morali bi reči »protirevolucionarjem«! - op. ur.), posiljujejo ženske, odvažajo masovno ljudi v Sibirijo, izjavlja neki ameriški očividec na licu mesta, da ni nič res. Ruska vojska in politika da je preveč disciplinirana, da bi se moglo kaj takega dogajati. (Sic! - op. ur.)«

Neuspehi podžigajo k uspehom!

V članku »Jugoslovanski notranji gospodarski načrti« tudi »Nova Domovina« ne more zatajiti, da gre v jugoslovanski politiki precej narobe in da se zagate in napake vrstijo druga za drugo. Toda vse to očitno ni važno. Vsaj tako lahko sodimo iz presenetljivega zaključka, do katerega prihaja to titovsko trobilo tam na južni polobli, ko pravi: »Sicer je še precej notranje in zunanje kritike, kar pa jugoslovansko ljudstvo in njega voditelje še bolj podžiga k novim in boljšim uspehom.«

Res ni kaj reči, nadebudna je ta buenosaireška »Nova Domovina«. Takšnih še v tržaškem »Primorskem dnevniku« nismo brali. Južna Amerika ni zaman tako daleč!

Koliko mraza prenese človek?

Posebno vprašanje je, kako si telesno toploto zavarujemo v postelji. Verjetno se je že marsikdo na lastni koži prepričal, da je prijetno zaspal v primerno zakurjeni sobi in se ves prezebel prebudil. V času njegovega spanja se soba ni ohladila, pač pa je telo popustilo s proizvodnjo telesne toplote. Zato je priporočljivo, da se tudi pri kratkem popoldanskem spanju ogrnemo z lahko odejo, čeprav bi se nam zdelo to nepotrebno.

Koliko mraza prenese človeško telo? Znanost še ni dokončno odgovorila na to vprašanje. Ko so l. 1951 našli neko mlado ženo nezavestno v mestnem parku, je znašala njena telesna temperatura 18 stopinj C, t. j. 18 stopinj C pod normalo. Kljub temu so v bolnišnici ženo predramili iz nezavesti in ji rešili življenje. Pri tem so zdravniki uporabljali razna vzpodbujevalna sredstva, krvno plazmo, kisik in sredstva proti strjevanju krvi. Se bolj presenetljiv je primer dvoletne deklice, ki so jo našli nezavestno zavito v tanko odejo s telesno temperaturo 16 stopinj C in so ji kljub temu rešili življenje.

Nekateri zdravniki so pred leti pričeli z eksperimentiranjem zniževanja telesne temperature, da bi nekatera obolenja laže zdravili. Z znižanjem temperature omotimo bolečino. Še pomembnejša je metoda hladilnega spanja ki dovoljuje nadzorstvo nad krvnim obtokom pri zamotani operaciji notranjščine srca. Pri znižanju telesne temperature od 37 na 27 ali celo 24 stopinj C se znatno zavorijo vse telesne funkcije, in organizem potrebuje le še četrtino normalne količine kisika. Ta okoliščina dovoljuje, da priliv krvi v srce za 8 minut in tudi več prekinemo. Ta čas zadostuje kirurgu, da opravi svoje delo.

Kaj nam je storiti, če nas zaloti mraz 18 stopinj C in več pod ničlo in smo se le s težavo privlekli v kočo z rahlim premrznjenjem prstov, lic, nosa ali uhljev? Vsekakor ne smemo slediti nasvetom babice, da si moramo premrzle ude zdrgniti s snegom ali ledom. Novejše preiskave so dognale, da takojšnja uporaba toplote zmanjša nevarnost poškodbe premrzlih organov in tudi nevarnost infekcije se znatno zmanjša.

Danes priporočajo zdravniki, da poškodovanca, ki ga je zalotil mraz, čimprej spravimo v toplo sobo. Nato mu damo kako toplo tekočino, ga zavijemo v tople odeje ali pa ga položimo v toplo — ne vročo — vodo. Prav tako, kot telo oddaja v mrzli vodi več toplote kot na hladnem zraku, sprejema v topli vodi več toplote kot na toplem zraku.

Zmrzlih udov ne smemo drgniti ali masirati. Ko pa so se zmrzli prsti ogreli, jih gibajmo!

Kite bodo iztrebili

Lov na največje sesalce, ki zaradi svoje velikosti (do 24 metrov) in svoje teže (do 100.000 kg) živijo lahko samo v morju, je zavzel v zadnjih časih tak obseg, da bo človeška nenasitljivost že kmalu popolnoma iztrebila to orjaško žival. Svoječasno so se svetovne države s posebno konvencijo obvezale, da bodo spoštovale lovne zapore za kite. Sedaj mnoga znamenja kažejo, da bo ta mednarodna pogodba ostala le še kos papirja.

Sovjeti so v svoji petletki sklenili, da zgradijo tri nove ladje - kitolovke. Za vsako ladjo je predvidenih po dvajset lovnih čolnov. Sovjeti so tudi organizirali tri nove ekspedicije lova na kite. S tem nameravajo popolnoma zadušiti preostali lov na kite. Tudi Japonska je svojo kitolovsko ledjevje pomnožila. Norveški kitolovci se pritožujejo, da bodo kita že v doglednem času popolnoma iztrebili, če ne pride do ponovnega soglasja med kitolovskimi državami.

Tako človeška nenasitljivost ropa in trebi največja stvarstva narave. Koliko praživali je že izginilo po sebični človeški zaslugi.

SLOV. PROSVETNA MATICA

vabi na

filmski večer

ki bo v sredo 27. t. m. ob 20,30
v ul. Machiavelli 22, II. nadstropje

Mladinski literarni natečaj

Slovenska prosvetna matica v Trstu razpisuje svoj *velikonočni literarni natečaj*. Najboljša dela v vezani ali nevezani besedi bodo objavljena v velikonočni številki »Demokracije«.

Prispevke je poslati *najkasneje do torka 9. aprila t. l.* na sedež društva v ulici Machiavelli 22/II. Posebna žirija bo razdelila nagrade, in sicer: prva nagrada tri tisoč lir, druga nagrada dva tisoč, tretja tisoč, četrta in nadaljnje pa v obliki knjižnega daru.

ODBOR S P M V TRSTU

Občni zbor S P M

Slovenska prosvetna matica vabi članstvo na redni občni zbor v nedeljo *31. marca t. l. ob 10,30.*

Dnevni red:

1) Poročilo predsednika in odbornikov;
2) Razprava o poročilih;
3) Razrešnica staremu odboru in poročilo revizorjev;
4) Volitev novega odbora;
5) Slučajnosti.

POD ČRTO

KREPOSTI IN VRLINE komunizma in rdečih tiranov

XII.

Tragedija junaka

Nekomunistični voditelji teh dežel so morda zagrešili tudi po kako napako, vendar so poskušali rešiti, kar je bilo mogoče rešiti. Borili so se na izgubljenih postojankah do zadnjega. Tudi tam, kjer so se borili junaki, jim zmaga ni bila milostna. Tako je postal poraz svobode neizogiben.

Nikola Petkov, voditelj bolgarskih kmetov, je bil junak. Njegov primer je zgodovinsko poučen in odkriva vso tragedijo jugovzhodne Evrope. Petkov je bil izredno talentiran razumnik, svobodnjak z levičarskim poudarkom. Politični nauk je podedoval po očetu, ki je bil voditelj liberalcev in predsednik vlade v letih 1906 in 1907. Proti volji krone je uvedel v deželi drastične socialne preosnove in popolnoma preuredil bolgarski kazenski zakonik. Leta 1907 so ga desničarski prenapeteži ustrelili. Ista usoda je zadela starejšega brata Petkova leta 1923.

Nikola je bil rojen l. 1893. Študiral je v Parizu in je razmeroma kasno stopil v politično življenje. Leta 1931 je vodil levo krilo kmečke stranke in grenil življenje kralju Borisu. Z vso odločnostjo je pobijal germanofilsko politiko bolgarskega carja. Zahteval je zvezo z Jugoslavijo in prijateljske stike z Zahodom. Leta 1941 je bil eden izmed prvih zapornikov v koncentracijskem taborišču Gondar vodi. Po šestih mesecih so ga pomilostili. Organiziral je s komunisti »Domovinsko fronto« v borbi proti Borisu in Nemcem. Komunist, s katerim je Petkov tesno sodeloval vse do aretacije, se je pisal — Trajko Kostov.

Po državnem udaru proti vladi prof. Filova je postal Petkov podpredsednik vlade, ki jo je sestavljala Domovinska fronta. Ogorčen je Petkov sledil komunističnim krvoločnikom. Prekasno je spoznal, da so umori sovjetska metoda za iztrebljenje komunističnih nasprotnikov. Spomladi leta 1945 je komunistični ministrski predsednik Jugov ukazal aretirati vse vodilne prvake kmečke stranke. Tudi Petkovo tajnico so zaprli. Umrla je. Samomor.

Petkovu se je končno posvetilo, da je vsako sodelovanje s komunisti, Stalinovimi marionetami, popolnoma nemogoče. Poizkus protikomunističnih ministrov, da bi dosegli pomilostitev številnih častnikov in politikov je preprečila sovjetska intervencija. Cinično so se Sovjeti izgovarjali, da bi vsaka pomilostitev kršila določila o premirju. Petkov je izstopil iz vlade in se odločil za opozicijo. S tem pričenja eno izmed najhrabrejših poglavij bolgarske politične zgodovine. Levičarskemu liberalnemu meščanstvu in nekomunističnemu delavstvu in kmetom se je postavil na čelo mož, ki ostaja nesmrtni lik svobodne misli.

Stalinovi ukazi

Višinski je sedaj v Sofiji in ukazuje Petkovu, da vstopi kot minister ponovno v komunistično vlado. Petkov ponudbo odklanja. Višinski ga nahruli: *»To je Stalinov ukaz!«* Petkov odgovarja: *»Sem bolgarski politik in odklanjam sleherne ukaze iz tujine.«* Oktobra 1946 so volitve. Tik pred volitvami so komunistične tolpe pomorile 34 voditeljev kmečke stranke. Kljub temu je Petkov prejel 1,300.000 glasov. To je tretjina vseh volilnih upravičencev. Svobodna misel je triumfirala zadnjič na Bolgarskem.

Že pri prvi seji sobranja, bolgarskega parlamenta, je Petkov novo komunistično vlado pod predsedstvom Dimitrova takole izpovedal: »Vi vladate to deželo izključno samo s terorjem, ustrahovanjem in s surovim vmešavanjem v zadeve drugih strank.« Obrnil se je h komunističnemu notranjemu ministru in mu zaklical: »Na svoji vesti imate najmanj toliko umorov, kolikor jih ima najhujši fašistični zatiralec.« Dimitrov je hropel od jeze, sk čil pokonci in zakričal: »Le govori, saj boš tako kmalu izgubil glavo.« Petkov je na to grožnjo odgovoril v svojem listu: *»Ni prvič, da nam grozijo z likvidacijo. Mnoge izmed teh groženj so tudi že uresničili. Naše sodelavce so postrelili in jih po policijskih zaporih mučili na smrt. Te grožnje danes še naraščajo, to je v času, v katerem se Dimitrova vlada repenči, da predstavlja demokracijo v njeni najčistejši obliki. V samem parlametu nam grozijo, da bomo izgubili glave, da so naše obsodbe že izrečene in da jih bodo izvršili v trenutku, ko se jim bo zdelo primerno. Pa tudi če izgubimo glave, bo pravičnost še vedno ostala in bolgarskemu narodu ne bo nihče preprečil, da se ne bi boril za svojo svobodo. Končno bo zmagala resnica: Nihče ne more preprečiti njene zmage. Demokracije ni mogoče poraziti.«*

Ko je ministrski predsednik Dimitrov zmerjal v parlamentu opozicijo, da ogroža bolgarske ljudske koristi, mu je Petkov zaklical: *»Ti nisi Bolgar, pač pa Rus, in si se bolgarščine spet naučil, ko te je Stalin poslal v Sofijo. Da govoriš po rusko bolje kot pa obvladaš bolgarščino, pa ni tako hudo. Hujše je, da ne vladaš po bolgarsko, pač pa po rusko.«*

Ko je predsednik parlamenta zapovedal, da morajo poslanci vstati ob vstopu ministrskega predsednika Dimitrova v dvorano, je Petkov s svojimi poslanci obsedel in zaklical Dimitrovu: *»Noben bolgarski poslanec se ni dvignil, kadar je stopil v dvorano kralj. Kaj misliš, da si ti več kot kralj? Če misliš tako, potem naj te kar kronajo za bolgarskega carja!«*

„Načrt za naše iztrebljenje“

Romunski kmečki voditelj Maniu je spomladi leta 1947 — tik pred svojo aretacijo — sprejel nekega nemškega časnikarja in ga zaprosil, naj bi Petkovu dostavil naslednje sporočilo: »Se pred koncem tega leta se bo usoda obeh naših dežel odločila. Mi sami bomo spet na oblasti, če se bomo otresli komunistov ali pa bomo v ječah. Ali se bo zgodilo prvo ali drugo, bo odvisno od tega, ali in kako daleč nam bo uspelo pridobiti zahodne demokracije za našo stvar, da nas podprejo efektivno in ne samo moralično in tudi od tega, ali se nam bo posrečilo, da se borimo skupno in ne kot do sedaj posamezno, to se pravi, da postavimo skupno fronto vseh demokratičnih opozicijskih strank po vseh deželah, ki so jih zasedli Sovjeti. Voditelj te fronte naj bi bil češkoslovaški predsednik republike, dr. Beneš.«

Maniu je nadalje sporočil, da vsa upanja protikomunističnih strank v Romuniji, v Bolgariji in na Madžarskem slonijo na določilih mirovnih pogodb, po katerih bi se morale vse zasedbene čete umakniti do konca tega leta. Tudi komunisti se zavedajo, da bi pomenil umik sovjetskih čet konec njihove strahovlade. Zato bodo storili vse, da do konca leta razbijejo vse opozicijske stranke. »Mi smo odločeni — pravi poročilo dalje — da se z vsemi silami in do skrajnosti upremo komunistični diktaturi. Vendar bomo lahko vzdržali le, če nas zahodne demokracije ne bodo pustile na cedilu in če vodimo borbo skupno in po skupnih načrtih.«

Nato sledijo točko za točko njegovi predlogi za skupno akcijo romunskih, bolgarskih, jugoslovanskih, madžarskih, češkoslovaških in poljskih demokratov.

Petkov je popolnoma soglašal z naziranji in predlogi romunskega prvaka. Bil pa je pesimist. Ni verjel v umik sovjetskih zasedbenih čet in tudi ne v aktivno podporo zahodnih sil. »Načrt za naše uničenje — je dejal — je že dolgo izdelan v Moskvi, prav nič ne verujemo v to, da bo kdorkoli izmed nas doživel konec tega leta. Vendar se bomo borili še naprej in dokazali vsemu svetu, da se ne znamo samo boriti za svobodo, pač pa, da znamo za njo tudi umreti.«

Iz poročila romunskega prvaka je Petkov z vso jasnostjo spoznal, da je svoboda južnoevropskih narodov stvar oblastniške borbe med Zahodom in Vzhodom. Če Zahod ne pomaga, je bitka izgubljena, kajti umik sovjetskih čet, kakršnega so predpisovala mirovna določila, je bil gola utvara. Se danes so sovjetske čete tam, kjer so bile pred desetimi leti.

(Se nadaljuje)

ŠTIRIDESET LET KRUTE USODE RUSKEGA NARODA

Ruska „februarska revolucija“

Pred 40 leti se je dvignil ruski narod - Poklicni revolucionarji pa so ga ogoljufali

V propagandnem hrupu metodičnih ponarejevalcev zgodovinskih dogajanj so se v premnogih ljudeh ustvarile popačene podobe zgodovinskih resnic. Na teh potvorjenih temeljih so gradili in oblikovali svoje poglede na svet. Resnična zgodovinska slika ruske februarske revolucije bo morda med iskalci resnice pripomogla k popravkom popačenih predstav.

Pred štiridesetimi leti, 12. marca 1917 — 28. februarja po pravoslavnem koledarju — je v Petrogradu izbruhnila ruska revolucija, v kateri so se združile vse svobodoljubne sile ruskega carstva proti avtokraciji carja. Pričela je borba za pravico, svobodo in demokracijo in za obliko vladanja po vzorcu zahodnih demokratičnih narodov. To je bila plemenita borba, ki pa se je z Leninovim državnim udarom oktobra istega leta izpridila v popolnoma nasprotno smer.

Po pretresih prve svetovne vojne je polagoma pričelo razpadanje vladajočega sloja v Rusiji in z njim povezane birokracije. Rusko meščanstvo, ki se je ob koncu XIX. stoletja že krepko razvilo in je s svojim zastopstvom v dumi — nekaki poslanski zbornici — že močno prodrlo v važnih funkcijah javnega življenja, je zahtevalo preobrazbo carističnega samovladanja v ustavno monarhijo. Car ni o tem hotel slišati ničesar.

Nemiri v prestolnici so služili carju za pretvezo, da je 11. marca 1917 razpustil dumo. Zbrani ljudski zastopniki so se uprli carjevemu ukazu in ustanovili 12. marca odbor, kateremu so zaupali prevzem vladne oblasti v Rusiji. Istočasno so se nemiri še razširili zaradi pomanjkanja živil in množičnih delavskih odpustov. Izbruhnila je splošna stavka in za njo ljudska vstaja. Delavci so odšli na ulice in se pridružili upornim vojakom. Zahtevali so odpravo samovladanja in sklicanje narodne skupščine. Upor branilcev monarhije je bil kaj kmalu strt, policijo so razorožili, pozaprli so caristične poglavarje, odprli ječe in zažgali policijske postaje.

Po tradiciji iz l. 1905 so revolucionarji ustanovili delavski in vojaški svet, ki je, skupno z odborom dume izdelal politični program in postavil novo rusko vlado pod predsedstvom kneza Lvova. Zunanji minister je bil Miljukov, socialist Kerenski pa pravosodni minister. Car se je odrekel prestolu, ruska avtokracija ja zaključila svoje življenje. Razglasili so splošno politično amnestijo, svobodo tiska, govora in zborovanja, uzakonili splošno stavkovno pravico, razveljavili vse stanovske, verske in narodnostne omejitve, demokratizirali armado, odpravili smrtno kazen, okrepili organe krajevnih samouprav in napovedali splošne demokratične volitve.

Revolucija se je naglo razširila po vsej Rusiji. Svoboda je zajela ves ruski narod in odpravila vse ostanke fevdalizma, pa tudi upravo, organizacijo in red. Dogodki v Rusiji so odjeknili tudi izven ruske domovine. Predsednik Združenih držav, Wilson, je že 2. aprila priznal novo vlado in pozdravil okoliščino, da se je ruski narod postavil na stran tistih sil, ki so se borile »za svobodo, pravičnost in mir na svetu. Združene države sedaj, ko so s carjem odpadle zadnje zapreke, aktivno lahko posežejo v vojno.« Svobodoljubne narode pod avstro-ogrsko monarhijo je navdahnila vzpodbudna vera v osvobojenje. S carjem je izginil simbol despotičnega gospostva.

Z odstranitvijo absolutizma pa še niso bila rešena vsa vprašanja ruske revolucije. Predvsem je bilo nujno potrebno postaviti red, določiti bodočo državno skupnost, rešti socialna vprašanja, posebno še kmetijsko preosnovo in seveda vprašanje vojne. Med meščansko vlado in med Osrednjim svetom, v katerem so prevladovali socialisti, je prišlo že kmalu do oblastniških sporov, pri katerih sta brezkoristno slabeli obe strani. Sveti niso bili pripravljeni sami prevzeti oblast, še manj pa izvesti nov družbeni red.

Provizorična vlada se je s svoje strani omejevala le na politične naloge in odrivala rešitev socialnih vprašanj. V načelnih vprašanjih je med meščanstvom in socialističnimi strankami vsekakor vladala enotnost, da je treba namreč državo zgraditi na demokratičnih načelih, da se morajo socialne preosnove izvršiti po zakoniti poti in da je potrebno nadaljevati z vojno, dokler ne pride do splošnega miru. To že zato, da bi s posebnim mirom z vilhelmovsko Nemčijo ne ogrožali revolucije. Nadaljevanje vojne, ki je bistveno prispevalo h končni zmagi antante, novemu vodstvu pa odtegnilo avtoriteto in oblast, je postavljalo novo vodilno moštvo pred take zahteve, katerim niso bili docela dorastli. Navdušeni nad ideali meščanskih svoboščin in strogo pravičnostjo, zamotani pa v politične in frakcionarne borbe, se niso mogli odločiti za ukrepe, ki so nasprotovali njihovim načelom. Zato so postali žrtve napadalca, ki je iz golega oblastniškega stremuštva z vsemi silami deloval, da prav ta načela uniči.

Boljševiki se poteka februarske revolucije niso udeleževali z določenimi smotri, kakor to zgodovinsko dejstvo že 39 let tako dosledno potvarjajo. V samem začetku revolucije so celo zagovarjali skupni nastop vseh demokratičnih sil. Šele povratek Lenina, ki so ga Nemci finansirali in vtihotapili v Rusijo, je preobrnil vso njihovo dotedanjo politiko. Lenin je takoj po svojem prihodu pričel z uničevanjem ruske demokracije in postavil na program boljševiške stranke nasilno polastitev oblasti s poklicnimi revolucionarji. S trdo, diktatorsko roko je zlomil odpor večine v svoji stranki, s spretno demagogijo vpregel pred svoj voz svete in socialistične skupine ter se končno meseca oktobra s perfektnim državnim udarom, skupno s Trockijem polastil oblasti. Zaradi vzdrževanja svoje nove strahovlade je takoj odstranil vse pridobitve februarske revolucije in spremenil »najsvobodnejšo deželo sveta« (Lenin) v despotovino, ki je po totalitarnosti in absolutizmu daleč prekašala carizem.

Poizkus uvajanja demokracije in svobodnjaškega reda v Rusiji ni od prvega zaleta napravil niti koraka naprej. Vzrok za to pa ne leži v neki tipični nesposobnosti ruskega naroda za svobodnjaške ustanove ali v kaki namišljeni omejenosti meščanstva s kakimi imperialističnimi vojnimi cilji ali težnjami po obnovitvi monarhije in niti ne v kompromisarski pripravljenosti socialrevolucionarnih in menjševiških voditeljev. Demokratične sile, tako meščani kot socialisti, niso spoznali nevarnosti, ki jim je pretila s strani boljševizma. Boljševiki so v svojem nebrzdanem pohlepu po oblasti z vsemi silami podpirali kaos in se polastili vseh važnih oblastniških postojank.

Ko so resnični voditelji revolucije spoznali boljševiško grožnjo, niso imeli niti sredstev niti potrebne odločnosti, da bi se tej nevarnosti uspešno zoprstavili. Kerenski sam je kot predsednik vlade v svojem zadnjem govoru dejal: »Ruska demokracija je najsvobodnejša na vsem svetu, in vlada se mora temeljito premisliti, predno seže po sredstvih za zadušitev protirevolucionarnega gibanja.«

Na poskusih, da bi ustvarili red in nadaljevali vojno so se resnični revolucionarji obrabili. V trenutku Leninovega državnega udara niso imeli več moči in niti privržencev. Delavci, kmetje in vojaki so nasedali lažem in praznim Leninovim obljubam. Še vedno močne konservativne sile pa so stale ob strani, prepričane, da bo Leninov državni udar propadel, kar naj bi pomenilo konec revolucije in njihov zopetni povratek na oblast.

Leninov državni udar, ki ga krivično oznanjajo za oktobrsko revolucijo, je bil uperjen proti ruski demokraciji. V ta državni udar je Lenin vpregel socialiste, ki jih je kasneje prav tako uničil, kakor je uničil narodno skupščino in vse demokratične ustanove. Postal je vzor za vse totalitarne in protidemokratične vstaje današnjega časa.

Usoda februarske revolucije, resnične revolucije ruskega naroda, naj bo opozorilo in nauk vsem svobodoljubnim in demokratičnim ljudem tega sveta, obenem pa tudi spoznanje tistim, ki še vedno omahujejo med resničnostjo in lažjo.

Seja širšega odbora SDZ

Seja širšega odbora Slovenske demokratske zveze bo v nedeljo 24. marca t. l. ob 9.30 predp. v društvenih prostorih v ulici Machiavelli 22-II.

Dnevni red:

1) Poročilo ožjega odbora;
2) Položaj v tržaški občini;
3) Deželna avtonomija;
4) Slučajnosti.

Izvršni odbor

Moša Pijade umrl

15. januarja je na povratku iz Londona domov, v Parizu, podlegel srčnemu napadu predsednik Zvezne ljudske skupščine Jugoslavije in eden glavnih titovskih ideologov, Moša Pijade. Truplo so prepeljali v Beograd, kjer so ga pretekli ponedeljek svečano pokopali.

Moša Pijade je umrl star 67 let. Rodil se je v Beogradu 4. januarja 1890. V mladosti je študiral slikarstvo v Beogradu, Muenchenu in Parizu, toda že leta 1910 se je začel ukvarjati s časnikarstvom. Leta 1919 je začel v Beogradu izdajati levičarski dnevnik »Slobodna reč« (Svobodna beseda) in s tem je začelo njegovo delovanje za komunizem, v katerem je vztrajal do konca. Bil je eden najaktivnejših ilegalnih komunistov, urednik in sodelavec mnogih komunističnih glasil. Ko so leta 1925 odkrili v Beogradu tiskarno, v kateri je Moša tiskal časopis »Komunist«, je bil Pijade obsojen na 12 let zapora, ki jih je večidel presedel v Sremski Mistrovici. Tam je veliko pripomogel k organiziranju in delovanju prave visoke šole komunizma, ki je delovala med kaznjenci. Bil je eden izmed pobudnikov akcije, s katero so jetniki leta 1934 protestirali proti režimu v tej jetnišnici in kot tak je bil obsojen še na dve leti zapora. Skupno je torej presedel 14 let, a trpljenje ga je še bolj ojeklenilo, postal je še večji fanatik ideje, zaradi katere je bil preganjan. Komaj se je leta 1939 vrnil v Beograd, je zopet začel aktivno delovati. Kot tak je bil januarja leta 1940 zopet aretiran in je ostal do konca leta v koncentracijskem taborišču v Bileči. Povrnil se je na svobodo samo za kakšna dva meseca. Zopetno politično delovanje ga je že februarja 1941 spravilo tretjič v zapor, iz katerega je bil izpuščen dva dni pred začetkom nemškega napada na Jugoslavijo. Kapitulacija predvojne Jugoslavije ga je zatekla v Crni gori, kjer je takoj začel pripravljati oboroženo komunistično vstajo. Kasneje je prešel v glavni štab Titovega gibanja, kjer je zavzemal vodilne položaje. Po zmagi komunizma v Jugoslaviji je ostal zvest Titu tako v sporu s Kominformom, kakor tudi v sporu z Djilasom, proti kateremu je prav on nastopil z najostrejšim govorom.

Kot človeku in značaju je treba Mošu Pijadi priznati, da je bil dosleden in požrtvovalen borec. Viteštvo zahteva, da priznamo to tudi nasprotniku, pa čeprav je pomagal uresničiti idejo, ki je prinesla jugoslovanskim narodom veliko nesrečo in čeprav sam ni bil prežet z enakim viteškim duhom, ki zahteva, da se preganja nasilje in krivico kjerkoli se ju sreča.

Moša Pijade je bil pač totalitarec in bivši zapornik, povrhu še zagrenjen s štirinajstimi leti ječe. Kot tak je mislil, da je pravica samo zanj in za njegove, vse druge pa je treba zdrobiti, ne priznavajoč jim niti mrvice časti in plemenitosti. Medtem ko je sam v jetnišnicah stare Jugoslavije lahko izpopolnjeval lastno marksistično znanje in je o njem celo učil druge, je z zakoni, pri katerih je z veliko pobudo sam sodeloval, dobro poskrbel, da bi kaj takega ne mogli delati tisti, ki jih je režim, kateremu je sam botroval, preganjal z vse večjo doslednostjo in nasiljem, kakor pa so si to dovolile oblasti predvojne Jugoslavije v najkritičnejših trenutkih svojega obstoja. Ko je Moša Pijade sedel v ječi, je med drugim prevedel Marxov »Kapital« v srbohrvaščino. Pod psevdonimom je to delo celo takoj izšlo, in to v samem Beogradu. Že samo dejstvo, da je nekaj takega lahko takrat zmogel politični zapornik, nam v primerjavi z razmerami v današnjih jugoslovanskih ječah nazorno kaže razliko v meri dostojanstva in svobode, ki jo je posamezniku zagotavljal družbeni red, proti kateremu se je Moša Pijade boril, in družbeni red, katerega je Moša Pijade pomagal uresničiti in ga je utrjeval.

Slepo ulico, v kateri so se znašli tvorci jugoslovanske komunistične revolucije, izpričuje med drugim tudi kratek nagovor maršala Tita. Na eni strani nam potrjuje, da režim s svojim postopkom in sadovi ni uspel pridobiti mladine ter se mora zaradi tega še vedno zanašati samo na stare revolucionarje, na drugi pa odkriva zavest občutka krivde, zaradi blaginje, v kateri živijo režimski mogotci, medtem ko je narod obsojen na veliko skromnost in odrekanje. Tito je namreč med drugim dejal: »Tu bi vas rad še enkrat pozval, da mislimo na to, da vrste naših starih revolucionarjev niso posebno številne in da je treba zelo čuvati zdravje in življenje tistih kadrov, ki so šli skozi vse viharje in ki imajo zelo mnogo izkušenj. Naj nam bo smrt dragega tovariša Moše nauk, da bomo v tem oziru nekoliko resnejši.« Ne gre drugače; razkošje, gradove, letovanja, vile in potovanja je pač treba opravičiti! Ni nadomestka, zato se edini razpoložljivi in od Usode dani oblastniki ne smejo izrabiti.

Podpirajte SDD

Opletanja z oportunizmom

Pri »Novem listu« se je menda peč podrla. Najbrž prvič, odkar je ta list po milosti in volji znanega neznanca zagledal luč sveta, in to je — kakor sam zatrjuje pod napisano glavo — že šesto leto, so se uredniki spomnili, da je komunizem »najizrazitejši totalitarni sistem«. To so namreč zapisali v rubriki »Iz kulturnega življenja« pod naslovom »Totalitarci med Slovenci«. Novi spoznavalci pa so zapisali tudi še tole: »Nacistični in fašistični sistem sta izginila in z njima vsi njuni kvislinški pomagači in oporniki, toda stara pogubna miselnost je ostala ter je na žalost še močno razraščena tudi v premnogih slovenskih ljudeh ter se celo napaja iz novih vrelcev.«

Kvislingi nekdaj in danes

Te besede v resnici veljajo za določeno število slovenskih političnih konjunkturistov, ki novolistarskemu krogu niso španska vas. V nadaljevanju pravi člankar, da sta bila »nacizem in fašizem, ki smo ju smatrali poleg sovjetskega komunizma (zakaj samo sovjetskega, komunizmi so si vendar vsi enaki, tako stalno zatrjuje tudi sam Tito!) za najizrazitejša totalitarna sistema.«

Člankar tudi zatrjuje, da sta bila nacizem in fašizem zrušena, torej je ostal le še komunizem in z njim »vsi njegovi kvislinški pomagači in oporniki«, ali ne, gospodje novolistarji. Dokaz: Nabrežina in Dolina pri zadnjih upravnih volitvah. Res je več vredno tudi zapoznelo spoznanje kot večna zaslepljenost, pa četudi bi bila namerna in donosna . . .

To pa ni edina spomladanska cvetka novolistarske samokritike z dne 14. marca v Gospodovem letu 1957. Da se je morala peč podreti, dokazuje nadaljnji odstavek, ki pravi: »Totalitaristično je vsako mišljenje, ki se ravna po geslu: »Kdor ni z nami, je proti nam!« Tu so novolistarji lopnili po zobeh svojega zaveznika in zaščitnika samega Jožeta Dekleva, ki je pred petimi leti v Bazovici javno izpovedal prav to svojo »zgodovinsko modrost«. Uredniki »Novega lista« so te besede slišali šele leta 1957. Pa tudi še na kaj drugega so se spomnili titovcev, ko so zapisali: »Totalitarce spoznaš po tem, da bližnjemu svoje nazore *vsiljujejo* in da bi vse one, ki jih nočejo sprejeti, najraje, če bi mogli, uničili ali *»likvidirali«*.

Kako to, da so novolistarji prišli do tega spoznanja skoraj devet let potem, ko so titovci natančno po zgornjih direktivah »likvidirali« prvega urednika »Demokracije«, Slavka Uršiča, in prvega podpredsednika SDZ v Trstu, Ferda Kalina, pa se doslej nikoli niso spomnili v svojem listu, kjer so se pa tako »demokratično« in »protitotalitaristično« poganjali za »strmoglavljenje« nosilcev demokratičnih in svobodoljubnih stremljenj med zamejskimi Slovenci?

Na dan 14. marca so se novolistarji domislili tudi svobodnih evropskih narodov in držav, ki so jih doslej dosledno kritizirali in jih prikazovali s primerno retušo prav tako kot »Pr. dn.« ali pa »Delo«.

V nadaljevanju so se tudi spomnili »rojstva novega kulturnega ali političnega pojava«. Ker so pri vsem tem precej zagonetni, ne vemo, če so s tem mislili SKSZ, ki pa je bila rojena že dolgo pred »demokratičnimi nastopi« sedanje vsiljive mačehe. Morda so mislili tudi na svoje glasilo, s katerim so postregli Slovencem v Italiji — ne po tistih strankarskih geslih »skupnosti«, ki ob političnih konjunkturah tako hrupno vrejo iz njihovih ljudskofrontaških ust, pač pa nasprotno samo zato, da bi Slovence še bolj razdrobili. Drugih »kulturnih ali političnih pojavov« pa pri najboljši volji in kljub številnim razumniškim kandidatom za službe in pokojnine nismo izsledili.

Še prav posebne politično - filozofske sposobnosti pa je člankar odkril z naslednjim izumom: »Čeprav živimo v letu 1957 in ne več v letu 1945, skušajo totalitarci skrčiti vsa duhovna strujanja na dva gola totalitarizma: na komunizem in antikomunizem.«

Pomislite, ljudje božji! Nacizem in fašizem, ki sta tako po svojem bistvu, kakor po obliki kryna brata komunizma vseh vrst, naj bi bila zrušila najbrž neka limonadna konjunkturistična in predvsem oportunistična sredina in ne izrazito in dosledno antifašistične in antinacistične sile. V resnici pa so bile zahodne velesile — to vedo tudi prvošolci — in njihovi prebivalci antifašisti in antinacisti *par excellence*. Zato so ti narodi tvegali drugo svetovno vojno, zato so žrtvovali človeška življenja in tvarne dobrine. Tej borbi se je po sili pridružil sovjetski komunizem samo zato, ker je totalitarec napadel totalitarca in ne zato, da bi človeštvo osvobodil totalitarizma. Zaradi tega v resnici svetega boja antifašističnih in antinacističnih sil še nobenemu človeku z zdravo pametjo ni padlo na um, da bi te narode krstil za totalitarce. To lahko počenjajo samo ljudje, ki v časih, ko tudi najneznatnejši človek na tem svetu točno ve, kam v resnici spada, posedajo po dveh stolicah in jih je strah pred neizogibnim padcem na zaslužena tla.

Borba proti nasilju - totalitarizem

Ali so bili tisti Slovenci, ki so padali pod fašističnimi svinčenkami, totalitarci? Ali so totalitarci številni Slovenci, ki so pretrpeli toliko gorja po fašističnih ječah in koncentracijskih taboriščih? Res je, da so redki posamezniki, ki so se v svoji mladosti borili proti fašizmu, v zrelih letih presedlali med komunistične totalitarce zaradi stisk lastnega obstoja in obstoja svojih družin ali pa tudi iz prirojenih oblastniških pohlepov. Pa to so izjeme. Večina nekdanjih antifašistov ni zatajila svojega demokratičnega in svobodoljubnega prepričanja, čeprav so to storili ljudje, nekakšni politični vršaci, ki so se velik del svojega življenja redili od strankarskega maslenega kruha, katerega kvas je bil največji sovražnik komunističnega ovsenjaka, ki ga danes uživajo.

Ali naj prištevamo 95 odstotkov jugoslovanskih antikomunistov v Titovi Jugoslaviji — po zagotavljanju nekdanjega podpredsednika Titove vlade, Milovana Djilasa — med totalitarce? Ali so množice izmozganih in razcapanih slovenskih mater, ki jih v procesijah srečamo, ko pešačijo na Opčine in dalje domov, totalitarke, ko v svojih pogovorih preklinjajo današnjo komunistično strahovlado? Ali so poljski in madžarski delavci in dijaki totalitarci samo zato, ker žrtvujejo svoje življenja, da bi bil njim in tudi srednjim oportunistom po osvobojenju zagotovljen košček kruha?

Ali so madžarski pisatelji, ki jih »N. l.« na isti strani omenja, totalitarci, ker se upirajo Kadarjevi strahovladi? Ne, madžarski komunizem je totalitarni sistem, Titov pa naj bi bil »kolo zgodovine, ki se ne da ustaviti«. To je resnično zrklo novolistarskega opletanja. Tudi Hitler je bil podoben prerok za svoj rajh!

Krivi preroki

Komunistični sopotniki slutijo, da se jim tla pogrezajo pod nogami. Vpijejo in kričijo o nekem namišljenem totalitarizmu ljudi, ki so vse svoje življenje ostali zvesti načelom svobode in demokracije in teh načel ne prodajajo za krožnik resnične totalitaristične leče.

Farizejska jadikovanja o Herodežih, duhovnih jalovcih, strupenih bodalih in podobnih »pridobitvah« komunistične marele, pod katero vedrijo, vse to je zgolj otepanje z lastno impotenco. Pošteni in predvsem značajni in pogumni ljudje, kakršni so bili in so v častnem številu tudi še ostali naši ljudje, kljub barbarskemu nasilju in brezčastnemu podkupovanju, izpovedujejo svoja načela jasno, dosledno in brezkompromisno! Tako so se obnašali naši predniki in zato tudi mi nismo izumrli. Kdor pa prodaja svoja načela, krivi hrbtenico zaradi kruha, službe ali pokojnine pred lastnim bratom nasilnikom, bo to elastično hrbtenico prej ali slej skrivil tudi pred tujcem. Značajnost je namreč samo ena in nedeljiva! Kamufliranje hrbtenične elastičnosti s še tako zvenečimi frazami in zavijanji ne bo premotilo našega človeka, ki mu je Bog usodno naklonil desetletja dolgo prakso prilizovanja, sladkarjenja in zvodništva, pa tudi nasilja in resničnega totalitarizma.

Če pa so med nami še nerešena vprašanja — in taka se vedno pojavljajo v rašči ljudi in narodov —, potem se postavimo brez strahu pred javnost in tam ta vprašanja do dna razjasnimo Ni prvič, da »Demokracija« postavlja ta predlog, do sedaj so se ga še vsi skrbno otresali z najbolj neumnimi izgovori. Demokrati smo vsekakor na vsako javno razpravljanje vsakomur na razpolago. Samo tam bomo lahko izluščili resnične in ne prividne »totalitarce med Slovenci«.

Odgovorni urednik:
Prof. Dr. ANTON DABINOVIC
Tiskarna Adria, d. d., v Trstu

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE
ZA TRŽAŠKO OZEMLJE
V nedeljo 24. marca ob 15.30 v Ljudskem domu v Sv. KRIŽU
v ponedeljek 25. marca ob 18. uri na KONTOVELU
Hans Fitz
Srebrna lilija
mladinska igra
V torek 26. marca ob 20.30 v kinodvorani v SKEDNJU
Armand Salacrou
ZGODBA ZA SMEH

ZDRAVNIK
Dr. FRANJO DELAK
v Strada di Fiume 20-III
sprejema od 15. do 17. ure
Tel. št. 54-797

ZOBOZDRAVNIK
Dr. STANISLAV PAVLICA
sprejema
v svojem ambulatoriju
v ulici Rittmeyer 13, tel. 31-813
dnevno od 9 - 13 in od 17 - 19 ure

Z nakupom dobrega blaga prihranite denar!
OBIŠČITE
MAGAZIN ANGLEŠKEGA BLAGA
(MAGAZZINO STOFFE INGLESI)
Skladišče: TRST - Ulica S. Nicolò 22
Telefon štev. 31-138
Prodaja na debelo in drobno vsakovrstno originalno ANGLEŠKO IN NACIONALNO BLAGO ZA MOŠKE IN ŽENSKE PO NAJNIŽJIH CENAH
Obračajte se na nas osebno ali pismeno
IZREZITE OGLAS, VELJA ZA POSEBEN POPUST!